

Eesti 2013. aasta maksebilanss

2014

LÜHIÜLEVAADE	5
Jooksevkonto	5
Finantskonto	6
Rahvusvaheline investeerimispositsioon ja koguvälisvõlg	7
JOOKSEVKONTO	8
Kaubad	9
Teenused	13
Tulu	20
Jooksevülekanded ja kapitalikonto	25
FINANTSKONTO	27
Otseinvesteeringud	28
Portfelliinvesteeringud	33
Tuletisinstrumendid	35
Muud investeeringud	36
Reservvarad	39
EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA KOGUVÄLISVÕLG	
30. JUUNIL 2013	40

Eelteade maksebilansi statistika koostamise olulistest muudatustest

Euroopa Liidu liikmesriigid lähevad 2014. aastal üle rahvamajanduse arvepidamise ja maksebilansi statistika koostamise uutele rahvusvahelistele standarditele. Eesti Pank hakkab välissektori statistikat koostama Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi käsiraamatu 5. versiooni (*IMF, Balance of Payments Manual, 5th Edition*) asemel selle 6. versiooni alusel ([Balance of Payments and International Investment Position Manual, 6th Edition](#)). Versiooni vahetus toob kaasa olulisi muudatusi nii statistika esitluses kui ka koostamises. Esimesed uue standardi järgi koostatud andmed avaldab Eesti Pank 2014. aasta esimese kvartali kohta 9. juunil 2014. Eesti Pank informeerib statistikatarbijaid muudatustest täpsemalt oma veebilehel lähiajal.

LÜHIÜLEVADE

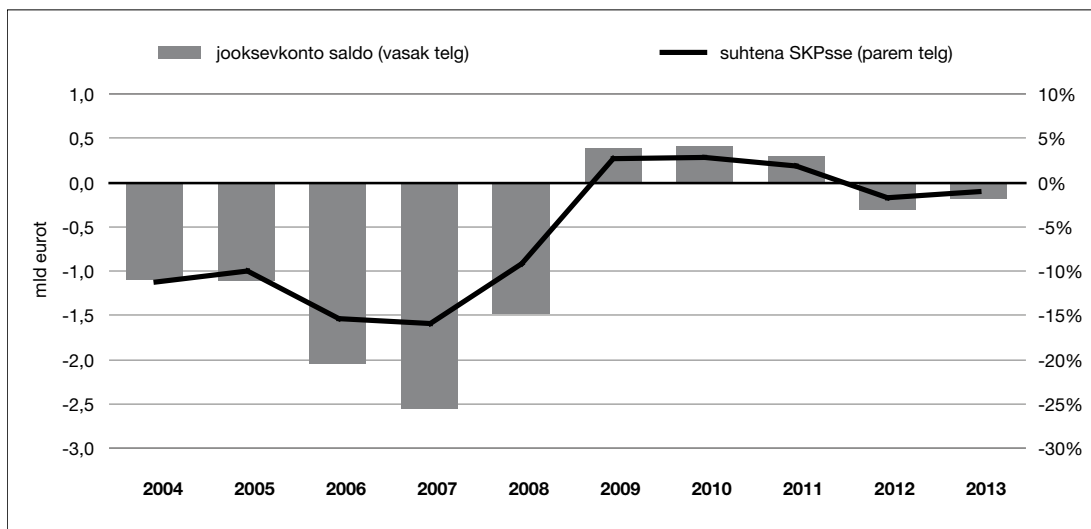
Jooksevkonto

Eesti maksebilansi jooksevkonto puudujääk vähenes 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 40% ehk 126 mln euro võrra ning oli 184 mln eurot (vt tabel 1 ja joonis 1). Defitsiit kahanes peamiselt tööjõu- ja investeerimistulu konto puudujäägi vähenemise tõttu – kui residentide välismaal teenitud tulu kasvas, siis mitteresidentide Eestis teenitud tulu kahanes.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln eurot)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
JOOKSEVKONTO	-2562,5	-1486,1	382,4	408,5	291,4	-310,0	-184,2
Kaubad ja teenused	-1598,6	-725,8	712,3	1068,6	994,0	437,6	367,9
Kaubad	-2640,8	-2041,1	-697,1	-270,7	-328,0	-776,1	-858,4
kreedid (FOB)	8132,2	8490,1	6354,2	8769,0	12 050,3	12 586,6	12 254,4
deebet (FOB)	-10 772,9	-10 531,2	-7051,2	-9039,7	-12 378,3	-13 362,7	-13 112,8
Teenused	1042,1	1315,3	1409,4	1339,3	1322,0	1213,8	1226,3
kreedid	3289,2	3600,8	3219,3	3441,4	3986,8	4256,2	4475,0
deebet	-2247,1	-2285,5	-1809,9	-2102,1	-2664,8	-3042,5	-3248,8
Tulu	-1058,9	-883,8	-506,0	-893,5	-956,3	-986,6	-698,3
kreedid	1210,3	1142,3	657,8	703,5	871,4	774,7	924,1
deebet	-2269,2	-2026,1	-1163,8	-1597,0	-1827,7	-1761,3	-1622,4
Jooksevülekanded	95,1	123,4	176,0	233,4	253,6	238,9	146,2
kreedid	471,1	430,4	451,2	552,1	610,3	614,1	562,4
deebet	-376,1	-307,0	-275,1	-318,7	-356,7	-375,2	-416,2
KAPITALI- JA FINANTSKONTO (sh reservvarad)	2524,5	1439,4	-455,3	-355,8	-372,5	314,7	-29,6
Kapitalikonto	173,8	212,5	485,7	505,2	669,5	606,3	504,4
Finantskonto (sh reservvarad)	2350,8	1226,9	-941,0	-860,9	-1041,9	-291,6	-534,0
Otseinvesteeringud	708,6	421,6	210,6	1099,5	1289,7	439,8	446,8
välismaal	-1276,5	-760,2	-1113,9	-107,3	1044,8	-740,8	-268,5
Eestis	1985,0	1181,8	1324,5	1206,8	244,9	1180,5	715,4
Portfelliinvesteeringud	-368,0	506,2	-1451,7	-462,1	1150,9	-100,0	-514,9
Nõuded	-552,2	680,5	-489,5	-316,8	1031,3	-269,1	-685,0
omandiväärtpaberid	-491,4	261,8	-49,6	-303,8	102,0	-164,8	-314,1
võlaväärtpaberid	-60,8	418,8	-439,9	-13,1	929,3	-104,3	-370,9
Kohustused	184,2	-174,3	-962,2	-145,3	119,6	169,1	170,0
omandiväärtpaberid	225,8	-212,7	-93,6	30,0	-81,2	-116,5	39,9
võlaväärtpaberid	-41,6	38,3	-868,7	-175,3	200,8	285,5	130,1
Tuletisinstrumentid	-51,0	53,0	16,0	33,3	-39,7	68,4	68,1
Nõuded	-56,5	43,1	18,4	-0,9	-22,8	92,6	119,6
Kohustused	5,5	9,8	-2,4	34,2	-16,9	-24,2	-51,5
Muud investeeringud	2150,8	749,1	219,4	-2362,9	-3429,9	-630,3	-526,1
Nõuded	-1485,2	-363,7	946,9	-1291,5	-2151,6	-1668,2	-137,4
pikaajalised	-210,2	-17,7	-39,8	-322,7	-68,7	-396,5	-185,0
lühiajalised	-1275,1	-346,1	986,7	-968,8	-2082,8	-1271,7	47,5
Kohustused	3636,0	1112,8	-727,5	-1071,4	-1278,4	1037,9	-388,7
pikaajalised	2967,1	-643,7	207,0	-1356,0	-1321,8	438,3	-85,8
lühiajalised	669,0	1756,5	-934,4	284,6	43,4	599,6	-302,8
Reservvarad	-89,6	-503,0	64,7	831,3	-12,9	-69,5	-7,9
Vead ja täpsustused	38,0	46,8	72,9	-52,7	81,1	-4,7	213,9
<i>Kapitali- ja finantskonto reservvaradeta</i>	<i>2614,1</i>	<i>1942,3</i>	<i>-520,0</i>	<i>-1187,0</i>	<i>-359,5</i>	<i>384,2</i>	<i>-21,7</i>
<i>Finantskonto reservvaradeta</i>	<i>2440,4</i>	<i>1729,9</i>	<i>-1005,7</i>	<i>-1692,2</i>	<i>-1029,0</i>	<i>-222,1</i>	<i>-526,0</i>

Joonis 1. Jooksevkonto saldo

Jooksevkonto suurima käibega komponendi, **väliskaubanduskonto** puudujääk suurenes 2012. aastaga võrreldes 11%. Kaupade eksport kahanes 3% ja import 2%. Kui väliskaubandusest jätta välja tööstluskaubad (valdavalt mootorikütused), mille sisse- ja väljavedu kahanes järsult, siis kasvas nii kaupade eksport kui ka import 2%. Väliskaubandusdefitsiiti panustasid enim keemiakaubad, transpordivahendid (sh raudteeveerem) ja mineraalsed tooted. Teenuste ekspordi-impordi konto ülejääk ületas pisut varasema aasta taset. Teenuste eksport suurenes 5% ja import 7%. Veo- ja reisisenused andsid kaks kolmandikku ülejäägist. Tulu netoväljavool oli ligi kolmandiku võrra väiksem kui 2012. aastal ning seotud valdavalt investeerimistuluga. Residentide otseinvesteeringud välismaal teenisid kasumit, mis võimaldas välja võtta suuremas mahus dividende kui 2012. aastal. Ka mitteresidendid võtsid oma otseinvesteeringuettevõtetest Eestis dividende välja enam kui varasematel aastatel, samas kui nende otseinvesteeringutulu kogumaht vähenes. Laekunud jooksevülekanDED ületasid lähetatud ülekanDED, kuid ülejääk oli aastavõrdluses enam kui kolmandiku võrra väiksem, kuna jooksevülekanDETena kajastuv välisabi vähenes ning osamaksud rahvusvahelistele organisatsioonidele suurenesid.

Kapitalikonto ülejääk kahanes ligi viiendiku võrra. Kui Euroopa Liidu struktuurifondide toetuste maht taristu arendamiseks jäi 2012. aasta tasemele, siis immateriaalse vara (saastekvootide) sisseostmine kasvas järsult.

Finantskonto

Eesti majandus oli juba viiendat aastat järjest netolaenuandja – 2013. aastal ületas finantsinvesteeringute väljavool sissevoolu 534 mln euro võrra ehk ligi kaks korda enam kui 2012. aastal. Netoväljavoolu kanalid olid portfelli- ja muud investeeringud ning sissevoolu kanalid otseinvesteeringud. Kuigi otseinvesteeringute netosissevool jäi varasema aastaga enam-vähem samale tasemele, vähenes 2012. aastaga võrreldes nende sisse- ja väljavoolu maht. Välismaale paigutatud otseinvesteeringutes hõlmasid lõviosa investeeringud aktsia(osa)kapitali. Eestisse tehtud otseinvesteeringutes investeeringud aktsia(osa)kapitali aga vähenesid ja seda osaliselt seetõttu, et Eesti investorid otsisid välismaistelt otsein-

vestoritelt äriühinguid tagasi. Eestisse tehtud otseinvesteeringute põhikomponent oli endiselt reinvesteeringut kasum, mis kahanes dividendide jaotamise tõttu aastaga ligi viiendiku võrra. Portfelliinvesteeringute märkimisväärse netoväljavoolu taga olid peamiselt krediidiasutuste lühiajaliste võlaväärtpaberivarade ja muude sektorite omandiväärtpaberivarade soetamine. Kapitalivoogude mahud tuletisinstrumentide vormis jäid sama suureks ning tegemist oli endiselt netosissevooluga. Muude investeeringute netoväljavool oli põhjustatud nõuete kasvust ja kohustuste vähenemisest. Nõuded kasvasid peamiselt muude sektorite lühiajaliste laenuõuete arvel. Kohustusi vähendasid valdavalt krediidiasutused (sularaha ja hoiused¹). Krediidiasutused on oma väliskohustusi viimastel aastatel järjepidevalt vähendanud.

Institutsionaalsetest sektoritest rahastasid krediidiasutused välismaailma 482 mln, ettevõtlussektor 307 mln ja keskpank 59 mln euro ulatuses. Kapitali netosissevool valitsemissektorisse oli 314 mln eurot.

Rahvusvaheline investeerimispositsioon ja koguvälisvõlg

Eestisse paigutatud välisinvesteeringute positsioon suurenes 2013. aasta jooksul aastavõrdluses 1% ning oli aasta lõpus 29,8 mld eurot. Eestist välismaale paigutatud investeeringute positsioon kasvas 7% ja oli 21,5 mld eurot. Viimase näitaja kiirem kasv vähendas netoinvesteeringu positsiooni (välisnõuded miinus väliskohustused) 11% ning see oli aasta lõpu seisuga 8,3 mld euro ulatuses negatiivne. Eestisse paigutatud investeeringute positsiooni struktuuris suurenes otseinvesteeringute osakaal (52%ni) ja vähenes muude investeeringute osakaal (41%ni). Välismaale suundunud investeeringute positsiooni struktuuris suurenes portfelliinvesteeringute osakaal (26%ni) ja vähenes muude investeeringute osakaal (51%ni).

Koguvälisvõlg² ehk riigi kõigi majandussektorite välisvõlg oli 16,1 mld eurot (88% SKPst) ning see vähenes aastaga 3%. Koguvälisvõlga vähendasid peamiselt krediidiasutused. Valitsemissektori välisvõlg oli 1,4 mld eurot ehk 9% koguvälisvõlast. Netovälisvõlg (võlanõuded miinus võlakohustused) oli teist aastat järjest positiivne – see tähendab, et Eesti majandussektorite välisvõlanõuded ületasid välisvõlakohustusi ligi 1,2 mld euro võrra, mida oli ligi neli korda enam kui 2012. aasta lõpus.

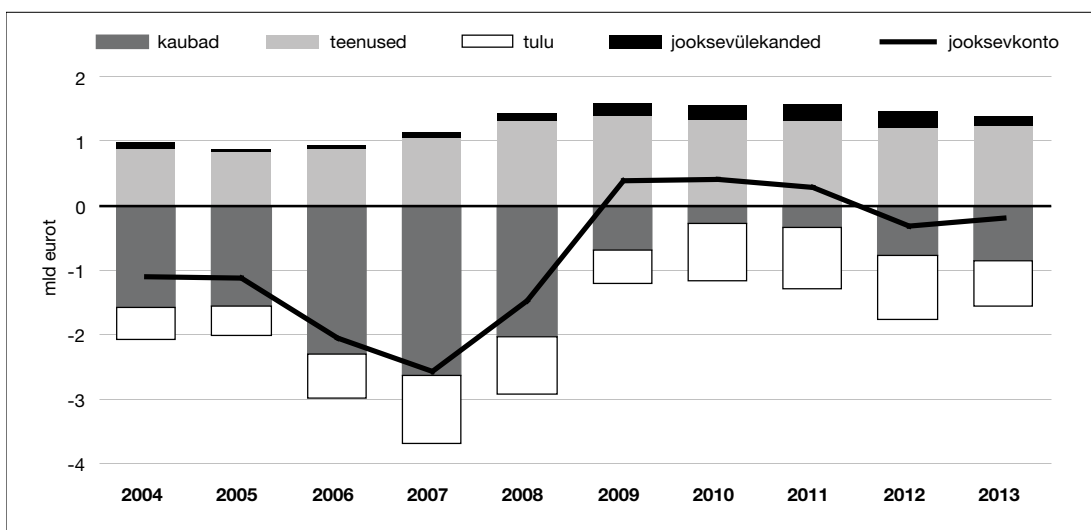
¹ Siin kajastuvad ka krediidiasutustevahelised laenud.

² Võla iseloomuga väliskohustused (süü ei kuulu aktsia- või osakapitali tehtud otse- ja portfelliinvesteeringud, taasinvesteeringud tulu ning tuletisinstrumendid).

JOOKSEVKONTO

Maksebilansi jooksevkonto puudujääk vähenes 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 40% ja oli 184 mln eurot ehk 1% SKP suhtes. Jooksevkonto puudujääk kahanes peamiselt tööjõu- ja investeerimistulu konto defitsiidi vähenemise tõttu – kui residentide välismaal teenitud tulu kasvas, siis mitteresidentide Eestis teenitud tulu vähenes. Väliskaubanduse defitsiit suurenes mõnevõrra ning jooksevülekannete ülejääk vähenes (vt joonis 2). Teenuste ekspordi-impordi konto ülejääk jäi 2012. aasta tasemele. Kaupade ja teenuste ekspordi-impordi ülejääk oli 366 mln eurot ehk 2% SKP suhtes. Kui jooksevkonto saldost jätta välja arvestuslikku laadi taasinvesteeringute kasumite netoväljavool, siis oli jooksevkonto 2013. aastal mitte puudujäägis, vaid 3,2% ülejäägis SKP suhtes.

Joonis 2. Jooksevkonto struktuur

Jooksevkonto krediid- ja deebetkäibe kasvutempod on viimaste aastate jooksul pidevalt aeglustunud ning jõudsid 2013. aastal nullilähedasele tasemele – krediidikäive jäi 2013. aastal praktiliselt varasema aasta tasemele, deebetkäive aga vähenes ligi 1%. Eesti välismajanduslik suhtlus on endiselt seotud peamiselt Euroopa Liidu liikmesriikidega, mis hõlmasid krediidikäibest 70% ja deebetkäibest 83%. Need näitajad on võrreldes 2012. aastaga pisut suurenenud. Krediidikäive Euroopa Liiduga suurenes 5% ja deebetkäive 2%. Kuna paljud Eesti olulised partnerriigid (Rootsi, Läti³, Leedu, Venemaa, Poola) ei kuulu rahaliitu, oli rahaliidu riikide osakaal käibes märksa väiksem – krediidikäibes 32% ja deebetkäibes 38%, jäädes täpselt samaks kui 2012. aastal. Viie kõige olulisema partnerriigi osakaal krediidikäibes suurenes 57%ni, deebetkäibes vähenes pisut ja oli 52%. Kaks esimest neist riikidest olid mõlemas käibes Soome ja Rootsi ning neljas ja viies Läti ja Leedu. Kolmandal kohal krediidikäibes oli Venemaa ja deebetkäibes Saksamaa. Täpselt sama riikide järjestus oli mõlemas käibes ka 2012. aastal. Suurim jooksevkonto ülejääk oli Eestil Venemaa (775 mln eurot, vt tabel 2) ning Ameerika Ühendriikidega (374 mln eurot), suurim puudujääk Saksamaa (1 mld eurot) ja Poolaga (892 mln eurot). Ülejäägid nende riikidega aasta jooksul vähenesid, aga puudujäägid suurenesid.

³ Läti liitus euroalaga 1. jaanuaril 2014.

Tabel 2. Jooksevkonto saldo riikide ühenduste järgi (mln eurot)

	2012	2013
EL 28	-2758,9	-2416,6
Saksamaa*	-891,5	-1012,3
Poola	-674,1	-892,0
Soome	285,0	329,3
Holland	-349,2	-292,7
Suurbritannia	-221,7	-270,9
SRÜ	873,1	922,7
Venemaa	901,6	775,0
Kasahstan	91,6	101,1
Usbekistan	7,7	35,9
Ülejäänud riigid	1575,8	1309,7
Ameerika Ühendriigid	583,1	374,3
Hiina	-379,6	-366,8
Norra	256,1	362,4
Türgi	111,1	149,5
Kokku	-310,0	-184,2

* Riigid on järjestatud viimase perioodi jooksevkonto saldo absoluutväärtuse järgi.

Kaubad

Kaupade konto käibes leidis 2013. aastal aset väike tagasilangus: kaupade väljavedu vähenes 2012. aastaga võrreldes 3% ja moodustas 12,3 mld eurot, sissevedu kahanes 2% ja ulatus 13,1 mld euroni (vt tabel 3). Kaupade konto puudujääk suurenes veidi ja oli 858 mln eurot, moodustades aastasest SKPst 5%.

Tabel 3. Kaupade sisse- ja väljavedu

	Kaubad – krediit			Kaubad – deebet			Saldo (mln eurot)
	Maht* (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste ekspordis (%)	Maht* (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste impordis (%)	
2004	4764,2	17,5	67,5	6333,3	16,6	81,9	-1569,1
2005	6347,9	33,2	70,8	7898,0	24,7	81,7	-1550,1
2006	7774,0	22,5	73,0	10078,1	27,6	83,6	-2304,1
2007	8132,2	4,6	71,2	10772,9	6,9	82,7	-2640,8
2008	8490,1	4,4	70,2	10531,2	-2,2	82,2	-2041,1
2009	6354,1	-25,2	66,4	7051,2	-33,0	79,6	-697,1
2010	8769,0	38,0	71,8	9039,7	28,2	81,1	-270,7
2011	12050,3	37,4	75,1	12378,3	36,9	82,3	-328,0
2012	12586,6	4,5	74,7	13362,7	8,0	81,5	-776,1
2013	12254,4	-2,6	73,3	13112,8	-1,9	80,1	-858,4

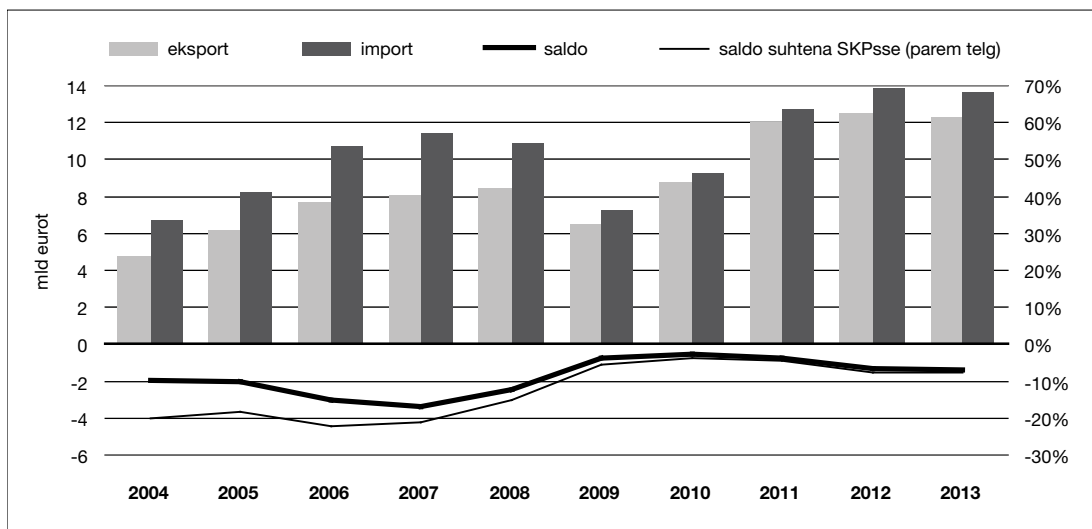
* Maksebilansi väliskaubanduse osabilansi andmed.

Kaupade väljavedu oli **väliskaubandusstatistika**⁴ esialgetel andmetel 12,3 mld ja sissevedu CIF-hindades 13,7 mld eurot (vt joonis 3). Aastane väliskaubandusbilansi puudujääk oli 1,4 mld eurot. Nii kaupade eksport kui ka import kahanesid töötluskaupade sisse- ja väljaveo vähenemise tõttu: sissevedu töötlemiseks kahanes ligi 40% ja väljavedu pärast töötlust 35%. Kui jätta kaubakäibest välja töötluskaubad, kasvasid kaupade eksport ja import aastaga 2%.

⁴ Analüüs ei sisalda Eesti Panga poolt maksebilansi kaupade kontole tehtud täiendusi (kapitalikaupade remont, välisriikidest ostetud proviant jm). Import on CIF-hindades ja analüüsitud lähteriigi järgi.

Mõisted *eksport* ja *import* on liitumishetkest kasutatavad vaid kaubavahetuses kolmandate riikidega, Intrastati aruandesüsteemis kasutatakse mõisteid *kaupade lähetamine* ja *kaupade saabumine*. Kuna järgnev analüüs hõlmab kaubavahetust nii ühendusesiseste kui ka -väliste riikidega, on lihtsuse ja selguse huvides kasutatud endiselt mõisteid *eksport* või *kaupade väljavedu* ning *import* või *kaupade sissevedu*.

Joonis 3. Eesti väliskaubandus

Kaupade väljavedu vähenes vaid kolme kaubagrupi (mineraalsete toodete, metalltoodete ja masinate-seadmete) arvestuses, kuid neist esimese langus oli niivõrd suur, et põhjustas kogu aastase ekspordi kahanemise (vt tabel 4). Mineraalsete toodete väljaveo suuremahulise vähenemise taga oli töötlemiseks sisseveetavate mootorikütuste taasväljaveo järsk langus. Elektrienergia müük Läti, Leetu ja Soome suurenes see-eest rohkem kui kolmandiku võrra. Suurim kaubagrupp oli endiselt masinad-seadmed, mille väljavedu vähenes veidi. Selle kaubagrupi peamised eksporditüübid olid mobiilsidevahendid ja kaablid, mida müüdi peamiselt Rootsi, ning teetööstusmasinad, mis liikusid Venemaale. Puidu ja puittoodete väljavedu suurenes jõudsalt. Kokkupandavaid puittehiti eksporditi Norrassa, Saksamaale ja Rootsi, puidust ehitusdetailide ning mitmesugust mööblit Soome, Norrassa, Rootsi ja Jaapanisse ning töötlemata ja vähetöödeldud puitu peamiselt Taani ja Rootsi.

Toidukaupade ekspordis olid endiselt esikohal kanged alkohoolsed joogid, mida toodi sisse Suurbritanniast, Prantsusmaalt ja Soomest ning müüdi seejärel Venemaale. Mitmesuguseid piima-, liha- ja kalatooteid tarniti lisaks Venemaale ka Soome, Läti ja Leetu. Keemiatööstuse toodete peamised

Tabel 4. Kaupade väljavedu peamiste kaubagruppide järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Toidukaubad	1188,3	1244,1	9,5	10,1	4,7
Mineraalsed tooted	1874,5	1289,0	15,0	10,5	-31,2
Keemiakaubad	1027,1	1098,1	8,2	9,0	6,9
Garderoobikaubad	502,7	562,0	4,0	4,6	11,8
Puit, paber ja tooted	1238,6	1364,6	9,9	11,1	10,2
Metallid ja metalltooted	1029,9	884,2	8,2	7,2	-14,2
Masinad ja seadmed	3579,7	3453,3	28,6	28,1	-3,5
Transpordivahendid	604,2	809,4	4,8	6,6	34,0
Mööbel, mänguasjad, sporditarbed	827,2	870,1	6,6	7,1	5,2
Muud	645,7	693,7	5,2	5,7	7,4
Kokku	12 517,9	12 268,5	100,0	100,0	-2,0

sihtriigid olid samuti Venemaa, Läti, Leedu ja Soome, kuhu eksporditi ehitusmaterjale, plasttooteid, ravimeid ning lämmastikväetisi. Metalltoodete väljavedu vähenes peamiselt metalljätmete Türgi-suunaliste tarnete kahanemise tõttu. Kiireim kasvutempo oli transpordivahenditel, nii kaupade ekspordi kui ka impordi poolel. Selle põhjustas ühekordne suur tehing: väliskaubandusstatistika fikseeris 2013. aasta esimeses kvartalis kahe suure parvlaeva üle piiri liikumise (üks laev eksporditi Soome ning teine imporditi sealt)⁵. Muid transpordivahendeid (peamiselt sõiduautosid ja nende osasid) müüdi Läti, Leetu, Rootsi ja Venemaale. Kergetööstuse toodangut (jalatseid, meeste ja naiste valmisriideid, karusnahku, spordirõivaid jm) ja mitmesuguseid muid tööstuskaupu (kuldese-meid, meditsiinitehnikat, kildumatut klaasi) eksporditi peamiselt Soome, Rootsi, Venemaale ja Läti.

Kaupade sissevedu vähenes samuti mineraalsete toodete tõttu, kuna mootorikütuse import Venemaalt töötlemiseks Eestis kahanes 200 mln euro võrra (vt tabel 5). Sisekäibesse osteti mootorikütust Leedust ja Soomest, maagaasi Venemaalt ning elektrit vähesel määral Soomest ja Lätist. Masinate-seadmete grupi peamised kaubaartiklid olid seotud elektroonikatööstusega ning lähtriigid olid Rootsi, Soome, Saksamaa ja Poola. Keemiakaupade põhiartikkel olid ravimid Leedust ja Poolast, toidukaupadel aga kange alkohol Suurbritanniast ja Prantsusmaalt ning lahja alkohol Itaaliast, Prantsusmaalt ja Soomest. Transpordivahendite kasvu mõjutasid enim raudteeveeremi ost Poolast ja laeva import Soomest. Mitmesuguseid metalltooteid veeti sisse valdavalt Soomest, Saksamaalt, Rootsist ja Poolast, kergetööstuse toodangut (jalatseid, toorkarusnahku parkimiseks, rõivakaupu) Soomest, Lätist, Saksamaalt ja Itaaliast ning puitu ja puittooteid (saepuitu, vineeri, paberi- ja papi-tooteid) Soomest, Venemaalt ja Lätist.

Tabel 5. Kaupade sissevedu peamiste kaubagruppide järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Toidukaubad	1376,5	1504,1	9,9	11,0	9,3
Mineraalsed tooted	2137,8	1733,3	15,4	12,7	-18,9
Keemiakaubad	1804,4	1761,4	13,0	12,9	-2,4
Garderoobikaubad	748,6	813,5	5,4	6,0	8,7
Puit, paber ja tooted	564,5	620,1	4,1	4,5	9,9
Metallid ja metalltooted	1071,6	1022,0	7,7	7,5	-4,6
Masinad ja seadmed	3944,9	3794,8	28,5	27,8	-3,8
Transpordivahendid	1279,4	1437,1	9,2	10,5	12,3
Mööbel, mänguasjad, sporditarbed	283,9	309,7	2,0	2,3	9,1
Muud	636,0	673,0	4,6	4,9	5,8
Kokku	13 847,6	13 668,9	100,0	100,0	-1,3

Väliskaubanduse puudujääk suurenes 2012. aastaga võrreldes 5% ja ulatus 1,4 mld euroni (vt tabel 6). Suurima negatiivse saldoga olid keemiatooted ja transpordivahendid, ülejäägiga puit ja puittooted, mööbel ja muud tööstuskaubad.

Riikide ühenduste järgi suurenes kaupade **väljavedu** Euroopa Liidu riikidesse, millega Euroopa Liidu osatähtsus kaupade väljaveos kasvas 71%ni (vt tabel 7). Euroopa Liidu suunalisest ekspordist moodustasid masinad-seadmed (peamiselt elektroonikatööstuse toodang) 28%, järgnesid puit ja puittooted (12%) ning toidukaubad ja mineraalsed tooted (mõlemad 10%). Eksport SRÜ riikidesse vähenes 10%.

⁵ Maksebilansi meetodika järgi oli tegemist tehingutega kahe mitteresidendi vahel, millega ei kaasnenud residentide välisnõuete ega –kohustuste muutumist. Need tehingud ei kajastu seetõttu ka maksebilansi kaupade kontol.

Tabel 6. Väliskaubanduse saldo peamiste kaubagruppide järgi (mln eurot)

	2012	2013
Toidukaubad	-188,2	-260,0
Mineraalsed tooted	-263,3	-444,3
Keemiakaubad	-777,3	-663,3
Garderoobikaubad	-245,9	-251,5
Puit, paber ja tooted	674,1	744,5
Metallid ja metalltooted	-41,7	-137,8
Masinad ja seadmed	-365,2	-341,5
Transpordivahendid	-675,2	-627,7
Mööbel, mänguasjad, sporditarbed	543,3	560,4
Muud	9,6	20,8
Kokku	-1329,7	-1400,4

Tabel 7. Kaupade väljavedu riikide ühenduste järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	8169,8	8687,0	65,3	6,3	6,3
Rootsi	1995,4	2062,6	15,9	3,4	3,4
Soome	1819,7	1973,4	14,5	8,4	8,4
Läti	1098,0	1270,4	8,8	15,7	15,7
Leedu	662,1	717,4	5,3	8,4	8,4
Saksamaa	564,5	557,1	4,5	-1,3	-1,3
SRÜ	1819,4	1641,6	14,5	13,4	-9,8
Venemaa	1511,5	1404,1	12,1	11,4	-7,1
Ukraina	118,5	101,4	0,9	0,8	-14,4
Kasahstan	57,2	51,5	0,5	0,4	-10,1
Ülejäänud riigid	2528,7	1939,9	20,2	15,8	-23,3
Norra	419,7	447,8	3,4	3,6	6,7
Ameerika Ühendriigid	584,0	358,3	4,7	2,9	-38,6
Türgi	160,7	161,9	1,3	1,3	0,7
Kokku	12 517,9	12 268,5	100,0	100,0	-2,0

Masinad-seadmed hõivasid 34%, neile järgnesid keemia- ja toidukaubad 17%ga. Eksport ülejäänud riikidesse vähenes märkimisväärselt, peamiselt tarnete kahanemise tõttu Ameerika Ühendriikidesse. Suurimad kaubagrupid olid masinad-seadmed ja mineraalsed tooted.

Kaupade sissevedu suurenes samuti vaid Euroopa Liidu riikidest, mistõttu kasvas Euroopa Liidu riikide osatähtsust 83%ni (vt tabel 8). Masinad ja seadmed moodustasid 28%, neile järgnesid keemia- ja toidukaubad ning transpordivahendid. Mineraalsed tooted moodustasid poole kaupade impordist SRÜ riikidest. Ülejäänud riikidest osteti valdavalt masinaid-seadmeid ja tekstiilitooteid.

Väliskaubandusbilanss oli Euroopa Liidu riikidega 2,7 mld euro suuruses miinuses (vt tabel 9), millesse andsid suurima panuse Saksamaa, Poola, Leedu ja Suurbritannia. Kaubandusbilanss oli positiivne Rootsi, Taani, Küprose, Belgia ja Bulgaariaga. Kaubavahetuse ülejääk SRÜ riikidega kasvas aastaga 85% ja selle taga oli taas Venemaa, kes hõivas ülejäägist 93%. Ülejäänud riikidest oli kaubandusbilanss plussis Norra, Ameerika Ühendriikide ja Türgiga, suurima miinuse andis kaubavahetus Hiinaga.

Tabel 8. Kaupade sissevedu riikide ühenduste järgi*

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	11 020,9	11 398,4	79,6	83,4	3,4
Soome	1985,7	2056,8	14,3	15,0	3,6
Saksamaa	1421,0	1437,0	10,3	10,5	1,1
Rootsi	1402,6	1386,1	10,1	10,1	-1,2
Läti	1266,8	1305,9	9,1	9,6	3,1
Leedu	1182,9	1219,9	8,5	8,9	3,1
SRÜ	1462,9	981,4	10,6	7,2	-32,9
Venemaa	1003,7	787,1	7,2	5,8	-21,6
Ukraina	197,0	87,3	1,4	0,6	-55,7
Valgevene	210,9	87,2	1,5	0,6	-58,6
Ülejäänud riigid	1363,8	1289,2	9,8	9,4	-5,5
Hiina	480,6	458,9	3,5	3,4	-4,5
Ameerika Ühendriigid	116,9	139,4	0,8	1,0	19,2
Šveits	102,7	123,7	0,7	0,9	20,4
Kokku	13 847,6	13 668,9	100,0	100,0	-1,3

* Analüüsitud lähteriigi järgi.

Tabel 9. Väliskaubanduse saldo riikide ühenduste järgi (mln eurot)

	2012	2013
EL 28	-2851,1	-2711,4
SRÜ	356,5	660,3
Ülejäänud riigid	1164,9	650,7
Kokku	-1329,7	-1400,4

Teenused

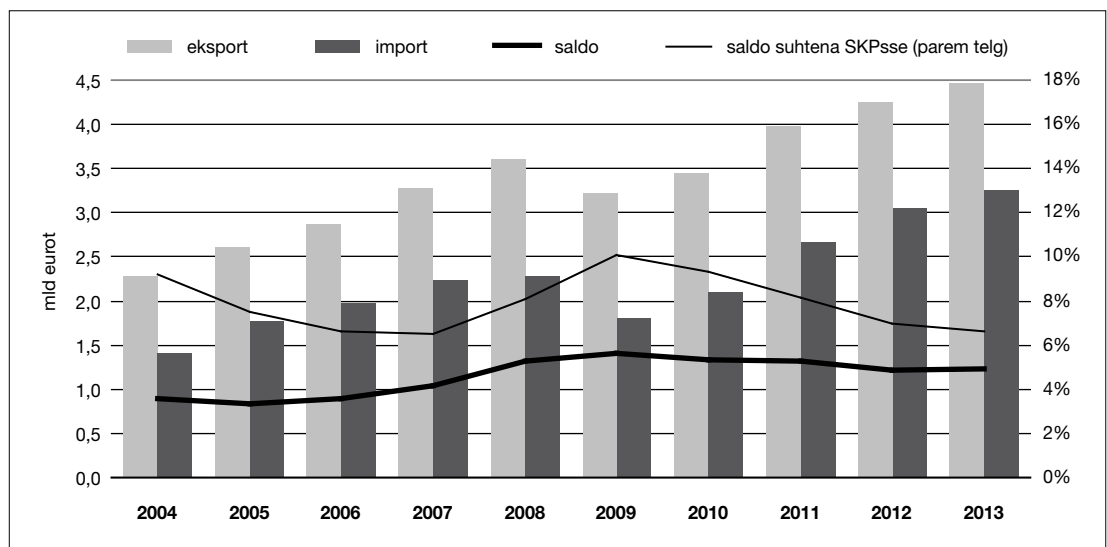
Teenuste ekspordi-impordi ülejääk jäi 2013. aastal ligilähedalt varasema aasta tasemele ning moodustas 1,2 mld eurot (vt tabel 10 ja joonis 4). Teenuste ülejääk suhtena SKPsse oli ligi 7%. Kaupade ja teenuste ekspordis kokku moodustas teenuste eksport 27% ning kaupade ja teenuste impordis oli teenuste import 20%. Teenuste ekspordist 66% osutati Euroopa Liidu liikmesriikidele ning 78% teenuste impordist osteti neilt riikidelt. Viis olulisemat partnerriiki olid ekspordis Soome, Venemaa, Rootsi, Leedu ja Läti ning impordis Soome, Rootsi, Läti, Saksamaa ja Suurbritannia. Tähtsaim ekspordi-impordi partner oli Soome. Viis riiki hõlmasid teenuste ekspordist 53% ja impordist 45%. Teenuste välismajandusbilanss oli enamike partnerriikidega positiivne. Suurim ülejääk oli Soome (621 mln eurot) ja Venemaaga (131 mln eurot), suurim puudujääk Saksamaa (159 mln eurot) ja Küprosega (112 mln eurot).

Teenuste konto ülejääki panustasid enim veoteenused – 36% ülejäägist (vt tabel 11). Veoteenuste ülejääk kahanes aastaga 13%. Reisisiteenuste ülejääk moodustas teenuste koguülejäägist 28% ning aastaga see pisut kasvas. Eri teenuseliigid olid üldiselt ülejäägiga, välja arvatud kaubavedu, ehitusteened, kindlustusteened ning autori- ja litsentsitasud. Ehitusteened on paari viimase aasta jooksul olnud puudujäägiga, mille põhjuseks on olnud peamiselt sisseostetavad ehitusteened energetikasektori laiaulatuslikuks renoveerimiseks Eestis.

Tabel 10. Teenuste eksport ja import

	Eksport			Import			Saldo	
	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste käibes kokku (%)	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste käibes kokku (%)	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
2004	2293,7	17,0	32,5	-1403,1	14,3	18,1	890,7	21,4
2005	2612,0	13,9	29,2	-1772,7	26,3	18,3	839,3	-5,8
2006	2870,9	9,9	27,0	-1980,6	11,7	16,4	890,3	6,1
2007	3289,2	14,6	28,8	-2247,1	13,5	17,3	1042,1	17,0
2008	3600,8	9,5	29,8	-2285,5	1,7	17,8	1315,3	26,2
2009	3219,3	-10,6	33,6	-1809,9	-20,8	20,4	1409,4	7,1
2010	3441,4	6,9	28,2	-2102,1	16,1	18,9	1339,3	-5,0
2011	3986,8	15,8	24,9	-2664,8	26,8	17,7	1322,0	-1,3
2012	4256,2	6,8	25,3	-3042,5	14,2	18,5	1213,8	-8,2
2013	4475,0	5,1	26,7	-3248,8	6,8	19,9	1226,3	1,0

Joonis 4. Teenuste konto

Tabel 11. Teenuste konto saldod olulisemate teenuseliikide järgi

	Saldo (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Veoteenused	505,9	442,6	41,7	36,1	-12,5
kaubavedu	-12,1	-34,6	-1,0	-2,8	186,0
reisijatevedu	159,0	164,6	13,1	13,4	3,5
muud veoteenused	359,0	312,6	29,6	25,5	-12,9
Reisiteenused	335,0	345,9	27,6	28,2	3,3
Ehitusteenused	-13,7	-37,4	-1,1	-3,0	173,0
Arvuti- ja infoteenused	96,3	94,9	7,9	7,7	-1,5
Muud äriteenused	264,9	366,6	21,8	29,9	38,4
Valitsusteenused	12,2	13,1	1,0	1,1	7,4
Ülejäänud teenused	13,2	0,6	1,1	0,0	-95,5
Teenused kokku	1213,8	1226,3	100,0	100,0	1,0

Teenuste eksport suurenes 2012. aastaga võrreldes 5% (vt tabel 12). Välisriikidele osutati teenuseid 4,5 mld euro ulatuses. Teenuste ekspordi struktuur on püsinud suhteliselt stabiilne – ligi 40% ekspordist moodustasid veoteenused, 23% reisisiteenused ja 21% muud äriteenused. Viimaste hulka kuuluvad sellised teenuseliigid nagu kasutusrent, kaubandus-, õigusabi-, raamatupidamis-, juhtimiskonsultatsiooni-, teadus-, tehnilised ja muude kutsealade teenused. Olulisemate teenuste eksport kasvas ning kõige kiirema kasvuga olid arvuti- ja infoteenused, mille ekspordi maht suurenes aastaga 16%. Reisisiteenuste eksport kasvas 10%, muude äriteenuste eksport 8% ja veoteenuse eksport 1%. Veoteenuste tagasihoidlik kasv oli tingitud muude veoteenuste ekspordi vähenemisest, samas kui kauba- ja reisijateveo eksport suurenes. Vaid ehitusteenuste eksport vähenes mõnevõrra. Kaks kolmandikku teenustest müüdi Euroopa Liidu liikmesriikidele ning ekspordi maht neisse riikidesse suurenes 4% (vt tabel 13). Tähtsaimaks Eestilt teenuste ostjaks oli ülekaalukalt Soome, kuhu suundus veerand kogu teenuste ekspordist. Ekspordimaht Soome kasvas pisut. Soome ekspordi struktuur oli 2013. aastal suhteliselt sarnane 2012. aasta ekspordi struktuuriga – reisisiteenused hõlmasid 42%, veoteenused 30%, muud äriteenused 15% ja ehitusteenused 10%. Kui veo- ja reisisiteenuste eksport Soome suurenes, siis ehitusteenuste eksport vähenes. Teenuste eksport SRÜ riikidesse (valdavalt Venemaale) kasvas 11% ja hõlmas ekspordi kogumahust 15%. Ligi pool Venemaale müüdavatest teenustest olid veoteenused, järgnesid reisisiteenused 32% ja muud äriteenused 12%ga. Teenuste eksport ülejäänud riikidesse kasvas 4% ja hõlmas koguekspordist 19%. Siin domineerisid Ameerika Ühendriigid, Norra ja Šveits. Ameerika Ühendriikidesse eksporditi põhiliselt muid äriteenuseid, veo-, arvuti- ja infoteenuseid ning reisisiteenuseid. Norrassa müüdi muid äriteenuseid, ehitus- ja veoteenuseid. Teenuste ekspordist Šveitsi hõlmasid ligi 80% veoteenused.

Teenuste import kasvas aastaga 7% ja oli 3,2 mld eurot (vt tabel 14). Teenuste impordis hõlmasid veoteenused 38%, järgnesid reisisiteenused 22% ja muud äriteenused 17%ga. Teenuste impordi kasvu vedasid peamiselt suuremahulised veo- ja reisisiteenused, mille maht kasvas vastavalt 7% ja 14%. Kõige kiiremini kasvas aga välismaalt ostetud arvuti- ja infoteenuste maht – ligi kolmandiku võrra. Arvuti- ja infoteenuseid osteti põhiliselt Rootsist, Soomest ja Suurbritanniast. Euroopa Liidu liikmesriikidelt osteti 2013. aastal 78% teenuste impordist ning impordi maht neist riikidest suurenes 5% (vt tabel 15). Tähtsaimaks partnerriigiks oli siingi Soome, järgnesid Rootsi, Läti, Saksamaa ja Suurbritannia. SRÜ riikidest (valdavalt Venemaalt) kasvas teenuste sisseost vaid 2% ja ülejäänud riikidest 21%. Soomest osteti peamiselt reisi-, veo- ja muid äriteenuseid, Saksamaalt veoteenuseid,

Tabel 12. Teenuste eksport olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Veoteenused	1 668,2	1 689,3	39,2	37,7	1,3
kaubavedu	799,1	854,5	18,8	19,1	6,9
reisijatevedu	286,3	297,0	6,7	6,6	3,7
muud veoteenused	582,8	537,8	13,7	12,0	-7,7
Reisisiteenused	954,1	1 048,7	22,4	23,4	9,9
Ehitusteenused	244,6	224,2	5,7	5,0	-8,3
Arvuti- ja infoteenused	217,5	251,5	5,1	5,6	15,6
Muud äriteenused	859,1	926,0	20,2	20,7	7,8
Valitsusteenused	38,4	36,8	0,9	0,8	-4,2
Ülejäänud teenused	274,3	298,5	6,4	6,7	8,8
Teenused kokku	4 256,2	4 475,0	100,0	100,0	5,1

Tabel 13. Teenuste eksport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	2842,4	2957,6	66,8	66,1	4,1
Soome	1083,4	1105,0	25,5	24,7	2,0
Rootsi	331,4	345,6	7,8	7,7	4,3
Leedu	132,8	320,2	3,1	7,2	141,1
Läti	255,4	305,7	6,0	6,8	19,7
Suurbritannia	189,8	198,0	4,5	4,4	4,3
SRÜ	617,8	686,2	14,5	15,3	11,1
Venemaa	481,5	528,9	11,3	6,3	9,8
Kasahstan	59,4	72,2	1,4	1,6	21,7
Ülejäänud riigid	796,0	831,2	18,7	18,6	4,4
Ameerika Ühendriigid	160,0	189,6	3,8	4,2	18,5
Norra	107,3	150,4	2,5	3,4	40,2
Šveits	159,5	147,1	3,7	3,3	-7,7
Kokku	4256,2	4475,0	100,0	100,0	5,1

Tabel 14. Teenuste import olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Veoteenused	1162,3	1246,8	38,2	38,4	7,3
kaubavedu	811,2	889,1	26,7	27,4	9,6
reisijatevedu	127,3	132,4	4,2	4,1	4,0
muud veoteenused	223,8	225,3	7,4	6,9	0,7
Reisiteenused	619,1	702,8	20,3	21,6	13,5
Ehitusteenused	258,2	261,6	8,5	8,1	1,3
Arvuti- ja infoteenused	121,1	156,6	4,0	4,8	29,3
Muud äriteenused	594,4	559,4	19,5	17,2	-5,9
Valitsusteenused	26,2	23,7	0,9	0,7	-9,5
Ülejäänud teenused	261,2	297,9	8,6	9,2	14,1
Teenused kokku	3042,5	3248,8	100,0	100,0	6,8

Tabel 15. Teenuste import riikide ühenduste järgi

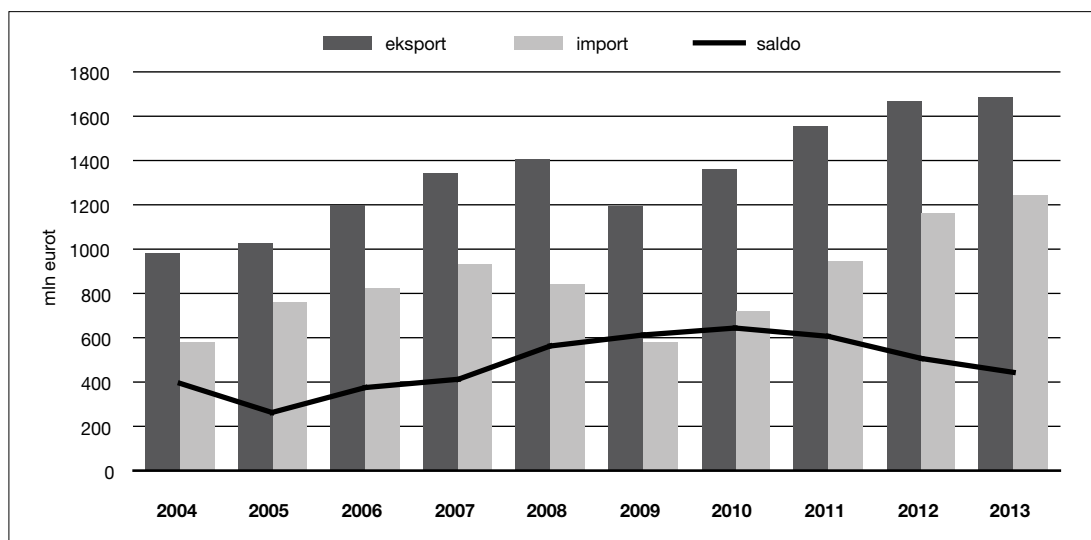
	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	2426,7	2545,0	79,8	78,3	4,9
Soome	427,8	483,7	14,1	14,9	13,1
Rootsi	278,9	291,1	9,2	9,0	4,4
Läti	270,4	263,3	8,9	8,1	-2,6
Saksamaa	279,9	231,0	9,2	7,1	-17,5
Suurbritannia	152,4	197,6	5,0	6,1	29,7
SRÜ	221,0	224,8	7,3	6,9	1,7
Venemaa	167,5	150,5	5,5	4,6	-10,1
Valgevene	19,4	30,8	0,6	0,9	58,8
Ülejäänud riigid	394,8	479,0	13,0	14,7	21,3
Norra	66,8	122,2	2,2	3,8	82,9
Ameerika Ühendriigid	55,8	61,8	1,8	1,9	10,7
Hiina	60,0	56,7	2,0	1,7	-5,5
Kokku	3042,5	3248,8	100,0	100,0	6,8

Rootsist veo-, reisi-, side- ning arvuti- ja infoteenuseid, Lätist muid äri-, veo- ja reisiteenuseid, Venemaalt veo- ja reisiteenuseid, Norrast ehitus-teenuseid (üle poole impordi mahust), Hiinast veoteenuseid ja Ameerika Ühendriikidest veo- ja reisiteenuseid.

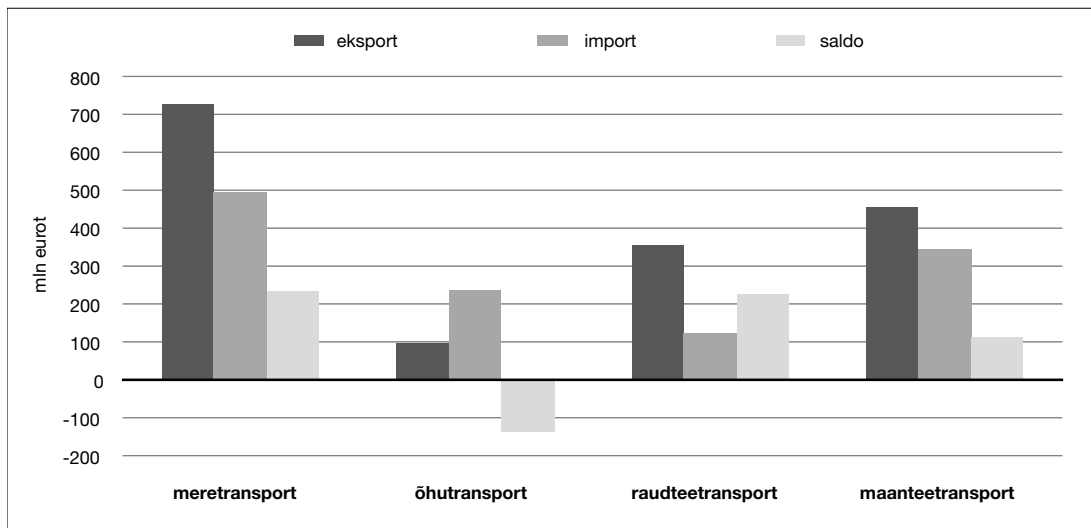
Eesti maksebilansi teenustekonto ühe tähtsaima teenuseliigi – **veoteenuste** – ülejääk vähenes 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga 13% ja oli 443 mln eurot (vt tabelid 11, 12 ja 14 ning joonised 5 ja 6). Ülejääk kahanes eelkõige muude veoteenuste ülejäägi vähenemise tõttu ja väiksemal määral kaubaveoteenuste puudujäägi suurenemise arvel. Veoteenuste ülejääki panustasid enim muud veoteenused (ladustamine, pakendamine, navigatsioonitasud, päästetööd jne), mis hõlmasid veoteenuste ülejäägist 71%. Kui veoteenuste ülejääki analüüsida transpordiliikide võrdluses, siis panustasid sellesse enam-vähem võrdses mahus mere- ja raudteetransport (230–235 mln eurot) ning poole võrra vähem maanteetransport. Õhustransport oli puudujäägis ning aastaga vähenes see 20 mln euro võrra ja oli 136 mln eurot.

Veoteenuste eksport kasvas aastaga vaid 1% ja oli ligi 1,7 mld eurot. Veoteenuste ekspordis moodustas kaubavedu 50%, muud veoteenused 32% ja reisijatevedu 18%. Kaubaveoteenuste eksport kasvas aastaga 7% ning reisijateveo eksport 4%, muude veoteenuste eksport aga vähenes 8%. Transpordiliigiti kasvas veoteenuste eksport enim lennutranspordi arvel (juurdekasv 10%), mereveod ja maanteeveod kasvasid mõlemad 6%. Veoteenuste eksport raudteel aga kahanes 12%, eelkõige muude veo- ja abiteenuste vähenemise tõttu. Õhustranspordi vedude eksport suurenes eelkõige reisijateveo arvel. Mere- ja maanteetranspordi veoteenuste ekspordist kasvu taga olid põhiliselt kaubaveod. Veoteenuste ekspordist suundus 60% Euroopa Liidu liikmesriikidesse, 18% SRÜ riikidesse (valdavalt Venemaale) ning 22% ülejäänud riikidesse (vt tabel 16). Eksport Euroopa Liitu jäi samaks, SRÜ riikidesse suurenes 16%, ülejäänud riikidesse (Šveitsi, Ameerika Ühendriikidesse, Norrassa) aga vähenes 6%. Kaks olulisemat Eestilt veoteenuste ostjat olid naabermaad Soome ja Venemaa.

Joonis 5. Veoteenuste konto

Joonis 6. Veoteenuste struktuur transpordiliigi järgi 2013. aastal

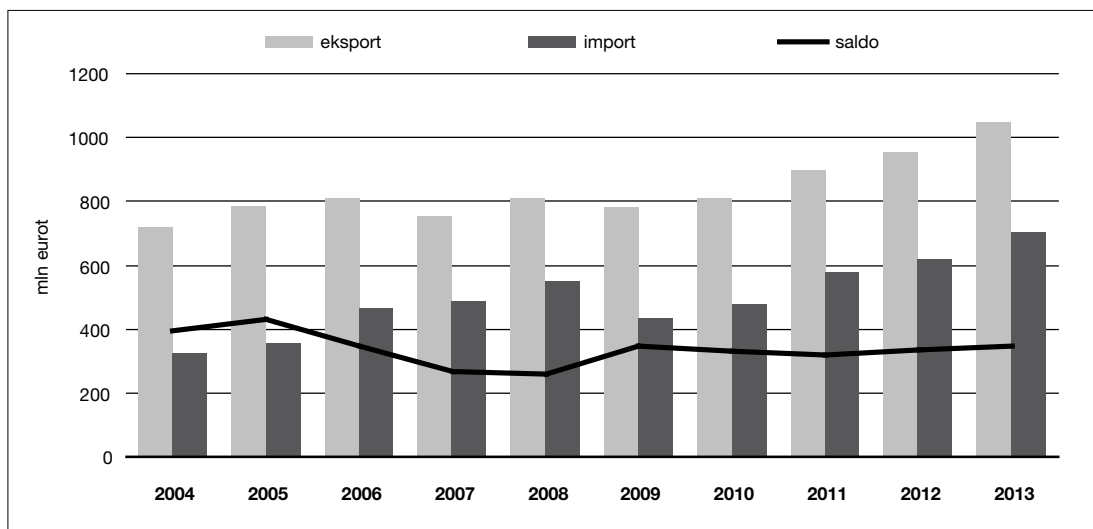
Tabel 16. Veoteenused riikide ühenduste järgi 2013. aastal

	Veoteenuste eksport				Veoteenuste import		
	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012		Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012
EL 28	1013,3	60,0	0,3	EL 28	975,1	78,2	8,7
Soome	321,3	19,0	3,4	Soome	155,9	12,5	26,2
Rootsi	149,8	8,9	3,2	Rootsi	141,3	11,3	8,1
Suurbritannia	97,5	5,8	15,6	Saksamaa	112,8	9,0	-2,2
Läti	89,8	5,3	-6,6	Läti	79,0	6,3	-3,1
Saksamaa	69,2	4,1	7,8	Poola	76,6	6,1	26,5
SRÜ	300,1	17,8	16,2	SRÜ	111,0	8,9	8,8
Venemaa	255,1	15,1	11,1	Venemaa	68,0	5,5	-10,3
Kasahstan	18,3	1,1	205,0	Valgevene	22,3	1,8	87,4
Ülejäänud riigid	376,0	22,3	-5,8	Ülejäänud riigid	160,7	12,9	-1,6
Šveits	113,9	6,7	-6,2	Hiiina	46,6	3,7	-9,3
Ameerika Ühendriigid	40,5	2,2	-8,1	Ameerika Ühendriigid	14,3	1,1	13,9
Norra	29,6	2,1	22,8	Norra	13,8	1,1	-21,6
Kokku	1689,3	100,0	1,3	Kokku	1246,8	100,0	7,3

Veoteenuste import suurenes 7% ja oli 1,2 mld eurot. Kaupade vedu moodustas veoteenuste impordist 71% ning selle maht suurenes aastaga 10%. Muude veoteenuste osa veoteenuste impordis oli 18% ja reisijateveo osakaal 11%. Reisijateveo import suurenes 4% ning muude veoteenuste maht jäi samaks. Veoteenuste sisseostmine meritsi suurenes enim (20%), järgnes maanteetransport 14%ga. Veoteenuste sisseost õhu- ja raudteetranspordi abil vähenes. Kuna Euroopa Liidu liikmesriikidest imporditakse Eestisse suurem osa kaupu, seletub sellega ka Euroopa Liidu suur osakaal veoteenuste impordis – 78%. Selle maht kasvas aastaga 9%. Veoteenuste ost SRÜ riikidest suurenes samas suurusjärgus. Veoteenuste impordis olid juhtival kohal samuti Soome ja Rootsi (vastavalt 13% ja 11% kogumahust), järgnesid Saksamaa, Läti, Poola ja Venemaa.

Reisiteenuseid eksporditi 2013. aastal 1 mld euro eest ehk 10% enam kui 2012. aastal (vt tabel 17 ja joonis 7). Reisiteenuste import kasvas aastaga 14% ja oli 703 mln eurot. Reisiteenuste positiivne, 346 mln euro suurune saldo moodustas veidi alla 2% SKPst.

Joonis 7. Reisiteenuste konto

Tabel 17. Reisiteenused riikide ühenduste järgi 2013. aastal

	Reisiteenuste eksport				Reisiteenuste import		
	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012		Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012
EL 28	772,5	73,7	7,7	EL 28	513,2	73,0	15,0
Soome	457,8	43,7	11,7	Soome	148,4	21,1	1,3
Rootsi	59,5	5,7	4,0	Läti	53,5	7,6	19,6
Saksamaa	58,4	5,6	-1,2	Rootsi	40,2	5,7	33,3
Läti	39,8	3,8	4,0	Suurbritannia	29,8	4,2	14,1
SRÜ	181,4	17,3	25,2	SRÜ	58,9	8,4	11,6
Venemaa	168,5	16,1	23,7	Venemaa	48,9	7,0	9,1
Ukraina	6,8	0,6	47,8	Valgevene	5,3	0,8	83,3
Ülejäänud riigid	94,8	9,0	3,3	Ülejäänud riigid	130,7	18,6	9,0
Ameerika Ühendriigid	25,1	2,4	-8,3	Norra	31,7	4,5	10,7
Norra	20,0	1,9	-6,3	Türgi	22,8	3,2	29,7
Jaapan	6,0	0,6	30,2	Ameerika Ühendriigid	14,0	2,0	5,2
Ekspord kokku	1 048,7	100,0	9,9	Import kokku	702,8	100,0	13,5

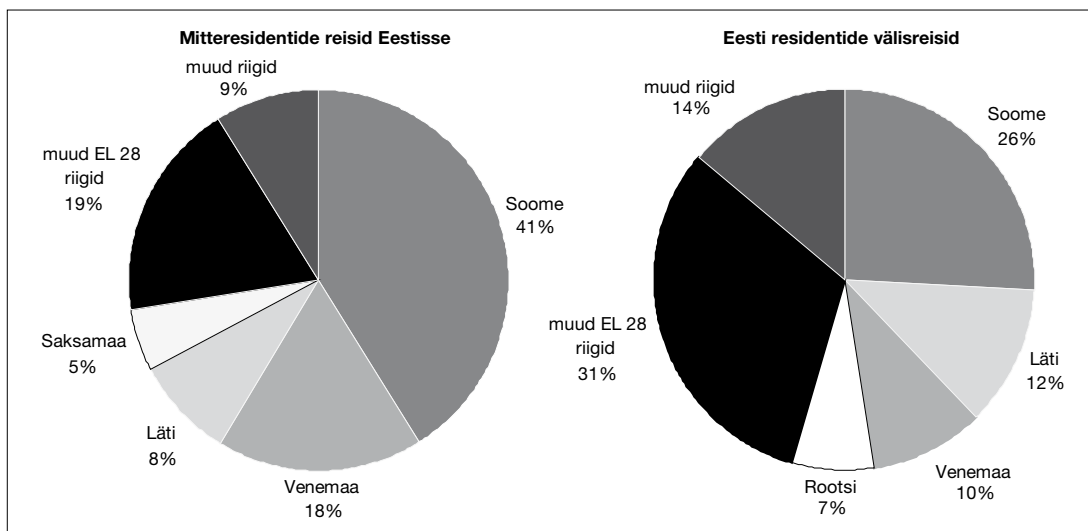
Eestit külastati 2013. aastal üle 6 mln korra, mis on 13% enam kui 2012. aastal. Euroopa Liidust pärit külalised moodustasid külastuste üldarvust 74% ja nende külastuste koguarv kasvas eelmise aastaga võrreldes 10%. Soomest pärit külastuste suur 15% kasv on osaliselt põhjendatav Soome püsivalt elama asunud eestlaste kodumaa külastustega (2012. aastal migreerus Soome üle 10 000 eestlase). Külastuste koguarvu suurendasid märgatavalt Venemaalt pärit külalised (eelmise aastaga võrreldes kasv 35%). Nagu ka eelmisel aastal kasvas keskmisest kiiremini Jaapanist ja Hiinast

pärit külastajate arv (vastavalt 50% ja 35%), kuigi nende osatähtsus on seni veel väike. Uue otse-
lennuliini avamine tõi Eestisse juba esimesel aastal 26% enam türklasti.

Kui Eesti külastuste koguarvust moodustas Soome 41%, siis reisiteenuste koguekspordis ulatus
Soome osakaal 44%ni, ning reisiteenuste eksport Soome kasvas aastaga 12% (vt tabel 17). Rei-
siteenuste eksport Venemaale kasvas veelgi kiiremini (24%) ja hõlmas 16% koguekspordist. Kuna
Venemaa turistide eelistatim Eesti külastamise aeg on aastavahetus, aitavad nende külastused
vähendada Eesti turismisektori hooajalist madalseisu talvel.

Eesti elanikud külastasid 2013. aastal välisriike 3,7 mln korral. Üle poole külastustest tehti naaber-
riikidesse – Soome (26%), Läti (12%), Venemaale (10%) ja Rootsi (7%; vt joonis 8). Suur osa neist
külastustest jätkus aga teistes riikides. Ühepäevakülastusi oli külastuste üldarvust 30%. Kuigi eest-
laste reise arv Euroopa Liidu riikidesse kahanes aastaga 2%, jätkus eelmise aasta kasvutrend
Bulgaariasse (26% rohkem külastusi), Horvaatiasse (18%), Hispaaniasse (17%) ja Kreekasse
(13%). Märkimisväärselt vähem reise kui 2012. aastal tehti Egiptusesse (–32%), Indiasse (–48%),
Araabia Ühendemiraatidesse (–18%) ja Taisse (–17%). Reisipäevi oli samal ajal aastatagusega
võrreldes rohkem nii Indiasse, Taisse kui ka Araabia Ühendemiraatidesse.

Joonis 8. Välisreiside arv riigiti 2013. aastal

Reisiteenuste import Euroopa Liidu riikidesse suurenes 15%. Kuigi reise tehti vähem kui eelmisel
aastal, oli nende kestus pikem. Keskmisest enam suurenes reisiteenuste tarbimine Rootsis (33%)
ja Lätis (20%), kaugematest riikidest Türgis (30%).

Tulu

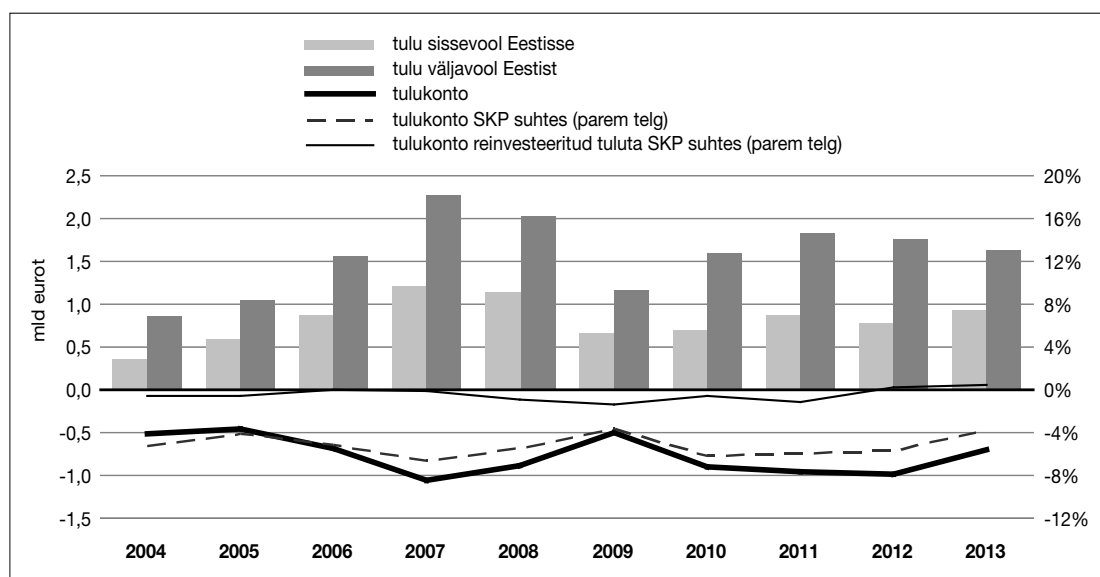
**Tulu netoväljavool vähenes 2013. aastal ligi 30% ja oli 698 mln eurot (3,8% SKPst). Vähene-
mise põhjustasid residentide välismaal teenitud tulu suurenemine ja mitteresidentide Eestis
teenitud tulu kahanemine.** Eesti maksebilansi tulukonto eripäraks on suur reinvesteeringutud tulu

osakaal netoväljavoolus, mis on aga arvestuslikku laadi. Sarnaselt 2012. aastale ületas ka 2013. aastal reinvesteeringut tulu netoväljavoolu kogu tulukonto netoväljavoolu. Kui reinvesteeringut tulu tulukontost välja jätta, siis oli tulukonto puhul tegemist hoopis tulu netosissevooluga 0,5% SKP suhtes (vt tabel 18 ja joonis 9).

Tabel 18. Tulu

	Sissevool		Väljavool		Saldo	
	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Maht (mln eurot)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
2004	350,7	53,1	859,7	24,3	-509,1	10,0
2005	589,5	68,1	1044,9	21,5	-455,3	-10,6
2006	866,4	47,0	1554,3	48,8	-687,9	51,1
2007	1210,2	39,7	2269,2	46,0	-1058,9	53,9
2008	1142,3	-5,6	2026,1	-10,7	-883,8	-16,5
2009	657,8	-42,4	1163,8	-42,6	-506,0	-42,7
2010	703,5	7,0	1597,0	37,2	-893,5	76,6
2011	871,4	23,9	1827,7	14,4	-956,3	7,0
2012	774,7	-11,1	1761,3	-3,6	-986,6	3,2
2013	924,1	19,3	1622,4	-7,9	-698,3	-29,2

Joonis 9. Tulukonto

Tulu kahe peamise komponendi – tööjõutulu ja investeerimistulu – puhul oli tegemist vastavalt 227 mln euro suuruse netosissevoolu ja 925 mln euro suuruse netoväljavooluga (vt tabel 19). Tööjõutulu netosissevool kasvas aastaga 12%, investeerimistulu netoväljavool aga vähenes 22%. Investeerimistulu (tulu otse-, portfelli- ja muudelt investeeringutelt) netoväljavool koosnes 84% ulatuses reinvesteeringut tulust (773 mln eurot). Otseinvesteeringute tulu netoväljavool oli 945 mln eurot ja muude investeeringute (laenude, hoiuste) tulu ehk intressitulu netoväljavool 28 mln eurot. Portfelliinvesteeringute puhul ületas tulu sissevool nende väljavoolu 48 mln euro võrra. Kõik kolm investeerimistulu liiki olid mahult 2013. aastal väiksemad kui 2012. aastal.

Tabel 19. Tulu saldo struktuur

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Tööjõutulu	201,6	226,5	-20,4	-32,4	12,4
Investeermistulu	-1188,1	-924,8	120,4	132,4	-22,2
Tulu otseinvesteeringutelt	-1194,3	-944,9	121,1	135,3	-20,9
tulu aktsia- või osakapitalilt	-1205,2	-959,5	122,2	137,4	-20,4
dividendid	-179,6	-183,6	18,2	26,3	2,2
reinvesteeritud tulu	-1025,6	-772,9	104,0	110,7	-24,6
tulu võlgadelt (intressid)	10,9	11,6	-1,1	-1,7	6,4
Tulu portfelliinvesteeringutelt	64,1	48,1	-6,5	-6,9	-25,0
Tulu muudelt investeeringutelt	-58,0	-28,0	5,9	4,0	-51,7
Kokku	-986,6	-698,3	100,0	100,0	-29,2

Tulu sissevool ehk residentide poolt välismaal teenitud tööjõu- ja kapitalitulu suurenes aastaga 19% ja hõlmas 924 mln eurot (vt tabel 20). Tulu sissevoolust oli ligi 90% teenitud Euroopa Liidu liikmesriikides (vt tabel 21) ning selle maht kasvas aastaga 22%. Suurenemine toimus põhiliselt Leedu, Läti, Küprose ja Soome arvel. Tulu sissevool SRÜ riikidest ja muudest riikidest oli mahult tagasihoidlik.

Tulu sissevoolust ligi kolmandik oli tööjõutulu, mis suurenes aastaga 4% ja oli 277 mln eurot. Enim teenisid Eesti residentid Soomes (45% tööjõutulu sissevoolust), järgnesid Suurbritannia, Ameerika Ühendriigid ja Rootsi (6–8%), Saksamaa ja Norra (5%). Tööjõutulu Soomest ja Saksamaalt jäi enam-vähem varasema aasta tasemele, Norrast kasvas poole võrra ning Suurbritanniast 9%. Tööjõutulu Rootsist ja Ameerika Ühendriikidest vähenes.

Ülejäänud ehk siis suurema osa tulu sissevoolust moodustas investeermistulu (647 mln eurot). Selle sissevool kasvas 2013. aasta jooksul 27%. Investeermistulus moodustas otseinvesteeringutulu 68%, portfelliinvesteeringutulu 18% ja intressitulu 14%. Investeermistulu sissevoolu kasvu taga oli peaaegu täielikult otseinvesteeringutulu, mille sissevool suurenes enam kui 40%. Välismaale paigutatud otseinvesteeringutelt võtsid residentid välja rekordilises mahus dividende – 364 mln euro ulatuses. Välismaistelt omandi- ja võlaväärtpaberitelt teeniti tulu 119 mln eurot, mis oli 4% enam kui 2012. aastal. Tulu muudelt investeeringutelt (intressitulu) oli 87 mln eurot ning vähenes aastaga 3%.

Tabel 20. Tulu sissevool Eestisse

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Tööjõutulu	265,5	277,1	34,3	30,0	4,4
Investeermistulu	509,2	647,1	65,7	70,0	27,1
Tulu otseinvesteeringutelt	305,3	441,0	39,4	47,7	44,4
tulu aktsia- või osakapitalilt	248,7	385,0	32,1	41,7	54,8
dividendid	301,8	364,2	39,0	39,4	20,7
reinvesteeritud tulu	-53,1	20,8	-6,9	2,3	-139,2
tulu võlgadelt (intressid)	56,6	56,0	7,3	6,1	-1,1
Tulu portfelliinvesteeringutelt	113,9	118,6	14,7	12,8	4,1
Tulu muudelt investeeringutelt	90,1	87,4	11,6	9,5	-3,0
Kokku	774,7	924,1	100,0	100,0	19,3

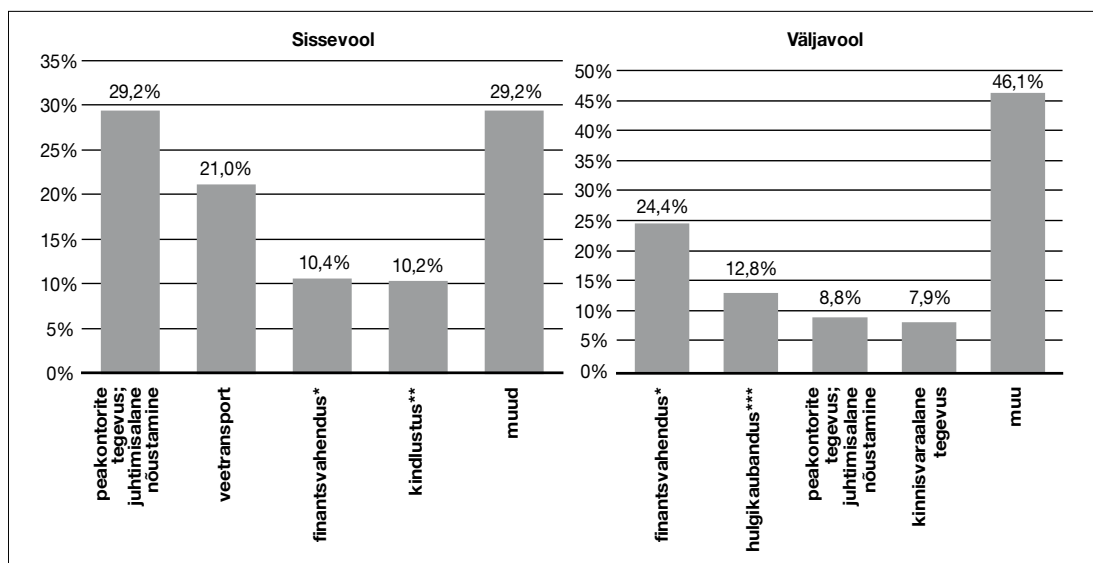
Tabel 21. Tulu riikide ühenduste järgi 2013. aastal*

	Sissevool				Väljavool		
	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012		Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Muut (%), 2013/2012
EL 28	808,8	87,5	22,4	EL 28	1 403,4	86,5	-7,5
Leedu	162,8	17,6	59,4	Rootsi	530,5	32,7	-0,7
Küpros	161,0	17,4	19,3	Soome	334,9	20,6	-1,4
Läti	125,5	13,6	32,8	Holland	180,0	11,1	-1,8
Soome	109,4	11,8	12,9	Saksamaa	66,1	4,1	22,3
SRÜ	64,7	7,0	-4,8	SRÜ	82,1	5,1	2,0
Venemaa	38,1	4,1	10,1	Venemaa	65,7	4,1	11,0
Valgevene	16,5	1,8	-10,3	Valgevene	11,9	0,7	-4,5
Ülejäänud riigid	50,7	5,5	10,1	Ülejäänud riigid	137,0	8,4	-16,7
Ameerika Ühendriigid	20,3	2,2	-12,4	Norra	31,8	2,0	-35,8
Norra	12,1	1,3	50,3	Šveits	15,1	0,9	37,5
Tulu sissevool kokku	924,1	100,0	19,3	Tulu väljavool kokku	1 622,4	100,0	-7,9

* Riigid on järjestatud viimase perioodi absoluutväärtuse järgi.

Kui 2012. aastal teenisid välismaal enim investeerimistulu (19% sissetulevast investeerimistulust) veetranspordi investorid, siis 2013. aastal kuulus esikoht peakontorite investoritele (vt joonis 10). Neile laekus 29% investeerimistulu sissevoolust ning selle maht aasta jooksul kahekordistus. Teisel kohal olevate veetranspordi investorite tulu suurenes viiendiku võrra ning hõlmas sissevoolust 21%. Kolmandal ja neljandal kohal oli investeerimistulu sissevoolus võrdse osakaaluga (10%) finantsvahenduse ja kindlustuse investorite tulu: esimeste investeerimistulu vähenes aastaga 10%, teiste tulu sissevool jäi 2012. aasta tasemele.

Joonis 10. Investeerimistulu sisse- ja väljavoolu struktuur tegevusalati 2013. aastal

* v.a kindlustus ja pensionifondid

** v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus

*** v.a mootorsõidukid ja mootorrattad

Investeeringutulu sissevoolust oli 68% seotud kolme riigiga – Leedu, Küprose (kumbki 25%) ja Lätiga (18%). Investeeringutulu Leedust kasvas ligi 60%, Lätist kolmandiku ja Küprosel viiendiku võrra. Leedus teenitud investeeringutulust laekus peakontorite investoritele 69% ja kindlustuse investoritele 11%, vähemal määral veel kinnisvara ja finantsvahenduse investoritele. Peakontorite investorite tulu seejuures aasta jooksul enam kui kahekordistus, kuid kindlustuse investorite tulu vähenes neljandiku võrra. Küprosel teenisid investeeringutulu peamiselt veetranspordi valdkonna investorid. Lätist teenisid investeeringutulu paljude valdkondade investorid. Domineeris peakontorite investorite teenitud tulu, mille osakaal Lätist teenitud investeeringutulus tõusis aastaga 23%lt 40%le ning mille maht suurenes enam kui kaks korda. Järgnes finantsvahenduse investorite teenitud tulu 25% osakaalu ning 25% kasvuga. Kinnisvara investorid said 19% tulust ja nende tulu kasvas aastaga kaks ja pool korda. Oma investeeringutelt Lätis teenisid tulu veel puidutöötlemise investorid ning nende tulu kasv oli samuti märkimisväärne. Kindlustuse, laonduse ja veonduse abitegevuste ning hulgikaubanduse investorite Lätis teenitud investeeringutulu aga kahanes.

Tulu väljavool Eestist vähenes 8% ja oli 1,6 mld eurot (vt tabel 22). Euroopa Liidu liikmesriikidesse suundus 87% tulu väljavoolust ning selle maht vähenes aastaga 8%. Erinevalt tulu sissevoolust oli väljavoolus tööjõutulul väike osa – vaid 3% (51 mln eurot). Võrreldes 2012. aastaga kahanes tööjõutulul väljavool 2013. aastal viiendiku võrra. Investeeringutulu väljavool oli ligi 1,6 mld eurot ja selle maht vähenes 7%. Eestis teenisid tööjõutulul põhiliselt Soome, Läti ja Venemaa residendid.

Tabel 22. Tulu väljavool Eestist

	Maht(mlneurot)		Osatähtsus(%)		Muut(%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
Tööjõutulul	-64,0	-50,6	3,6	3,1	-20,9
Investeeringutulu	-1697,3	-1571,9	96,4	96,9	-7,4
Tuluotseinvesteeringutelt	-1499,6	-1385,9	85,1	85,4	-7,6
tuluaktiiv- või osakapitalilt	-1453,9	-1341,6	82,5	82,7	-7,7
dividendid	-481,5	-547,8	27,3	33,8	13,8
reinvesteeringutulu	-972,5	-793,7	55,2	48,9	-18,4
tulu võlgadelt (intressid)	-45,7	-44,3	2,6	2,7	-3,1
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-49,8	-70,5	2,8	4,3	41,6
Tulumuudelt investeeringutelt	-148,0	-115,5	8,4	7,1	-22,0
Kokku	-1761,3	-1622,4	100,0	100,0	-7,9

Sama moodi kui 2012. aastal moodustas ka 2013. aastal investeeringutulu väljavoolus lõviosa otseinvesteeringutulu 89%ga (1,4 mld eurot), järgnesid intressitulu 7% ja portfelliinvesteeringutulu 4%ga. Otseinvesteeringutulu väljavool vähenes aastaga 8% ja intressitulu väljavool enam kui viiendiku võrra, portfelliinvesteeringutulu väljavool aga kasvas üle 40%. Nii nagu residendid võtsid ka mitteresidendid oma Eestisse tehtud otseinvesteeringutelt välja rekordilise summa dividendide (548 mln eurot), mille tulemusena vähenes reinvesteeringutulu ligi viiendiku võrra. Viimase maht oli 794 mln eurot ning tegemist on arvestuslikku laadi kirjega, mille puhul tegelikke rahavoogusid ei toimu. Reinvesteeringutulu kajastatakse teiselt poolt kui otseinvesteering, praegusel juhul Eestisse, ja see kirjendatakse maksebilansi finantskontol sissetulevate otseinvesteeringute all.

Välismaised investorid teenisid Eestis tulu väga paljudest valdkondadest. Esikohal oli finantsvahendus (v.a kindlustus ja pensionifondid) 24%ga kogu investeeringutulu väljavoolust, järgnesid hulgikaubandus (13%) ja peakontorite tegevus (9%) ning kinnisvaraalane tegevus (8%; vt joonis 10).

Investeeringutulu väljavool finantsvahendusest vähenes aastaga 24%. Mitteresidentide investeeringutulu väljavool hulgikaubandusest ja kinnisvaraalasest tegevusest Eestis samal ajal suurenes enam kui kolmandiku võrra.

Eestis teenitud investeeringutulust suundus 66% kolme riiki – 34% Rootsi (2012. aastal 31%), 21% Soome ja 11% Hollandisse. Investeeringutulu väljavool jäi enam-vähem varasema aasta tasemele kõigi kolme riigi puhul. Investeeringutulu väljavoolust Rootsi moodustas 52% tulu finantsvahendusest (v.a kindlustus ja pensionifondid) ning selle maht vähenes aastaga 8%. Sellele järgnesid tulu peakontorite tegevusest 15% ja arvutite ja elektroonikatööstusest 5% osakaaluga. Tulu peakontorite tegevusest suurenes kolmandiku võrra, arvutite ja elektroonikatööstusest aga vähenes neljandiku võrra. Rootsi investorite tulu investeeringutelt elektriseadmete tootmisse Eestis kasvas aastaga kolm korda. Kuna Soome residentide investeeringud Eestisse on laiapõhjalised, teeniti investeeringutulu väga paljudest valdkondadest. Nii nagu Rootsi puhul, oli ka siin juhtival kohal investeeringutulu finantsvahendusest, aga märksa väiksema osakaaluga (16%ga), ja selle maht suurenes aastaga ligi viiendiku võrra. Sellele järgnesid hulgikaubandus 14%ga investeeringutulu väljavoolust Soome, elektriseadmete ja jookide tootmine (kumbki 6%), mootorsõidukite ja haagiste tootmine, telekommunikatsioon, veetransport, puidutöötlemine ja jaekaubandus (igaüks 5% osakaaluga). Enamikest neist valdkondadest tulu üldiselt kasvas. Hollandi investeeringud Eestisse on kontsentreeritumad ning piirduvad eelkõige kahe valdkonnaga. Kui 2012. aastal teenisid Hollandi investorid tulu Eestis peamiselt laonduse ja veonduse abitegevustest (41% kogu investeeringutulu väljavoolust Hollandisse), siis 2013. aastal tõusis esikohale tulu kinnisvaraalasest tegevusest – selle maht aasta jooksul peaaegu kolmekordistus ja hõlmas tulu väljavoolust Hollandisse 31%. Tulu laonduse ja veonduse abitegevustest kahanes 40% ning moodustas 24% tulu väljavoolust Hollandisse. Hollandi investorite tulu suurenes hüppeliselt ka investeeringutelt hulgikaubandusse ja kasutusrenti.

Jooksevülekanded ja kapitalikonto

Jooksevülekannete sissevool vähenes 2013. aastal eelmise aastaga võrreldes 8% ja väljavool suurenes 11%. See põhjustas jooksevülekannete konto ülejäägi vähenemise ligikaudu 40% (vt tabel 23).

Tabel 23. Jooksevülekanded ja kapitalikonto riikide ühenduste järgi (mln eurot)

	Saadud		Makstud		Saldo	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Jooksevülekanded	614,1	562,4	375,2	416,2	238,9	146,2
valitsemissektor	181,8	145,5	211,2	257,7	-29,4	-112,2
EL 28	172,3	115,8	199,6	244,6	-27,3	-128,8
SRÜ	5,6	5,6	1,1	1,7	4,5	3,9
ülejäanud riigid	3,9	24,2	10,6	11,4	-6,6	12,7
muud sektorid	432,3	416,9	164,0	158,5	268,3	258,4
EL 28	339,0	308,7	130,4	123,9	208,6	184,7
SRÜ	57,5	62,1	15,2	10,1	42,3	52,0
ülejäanud riigid	35,9	46,1	18,4	24,5	17,4	21,6
Kapitaliülekanded	586,5	574,7	0,1	0,1	586,4	574,6
valitsemissektor	330,0	254,9	0,0	0,0	330,0	254,9
muud sektorid	256,5	319,8	0,1	0,1	256,5	319,7
Immateriaalne vara	32,0	20,8	12,1	91,0	19,9	-70,2

Eestisse tehti **jooksevülekandeid** 562 mln euro väärtuses, millest kolmveerand laekus muudele sektoritele. Sellest 42% ehk 177 mln eurot oli Euroopa Liidu struktuurifondide toetused ning 11% ehk 47 mln eurot välismaal töötajate rahaülekanded. Valitsemissektorile tehtud ülekannetest oli ligi kolmveerand Euroopa Liidu struktuuriüksuste välisabi ja ülejäänu koosnes peamiselt mitteresidentidest töötajate maksudest. Jooksevülekannete väljavool oli 416 mln eurot, millest valitsemissektori osa oli 62% ehk 258 mln eurot. Sellest 85% moodustas Eesti osamaks Euroopa Liidu ühiskassasse. Kuna valitsemissektori poolt saadud jooksevülekanded olid märgatavalt väiksemad kui makstud, oli valitsemissektori saldo 2013. aastal 112 mln euroga miinuses. Muude sektorite poolt tehti jooksevülekandeid peamiselt Soome, Saksamaale, Suurbritanniasse ja Rootsi. Kuna laekumised olid suuremad kui maksed, oli muude sektorite jooksevülekannete bilanss 258 mln euroga ülejäägis.

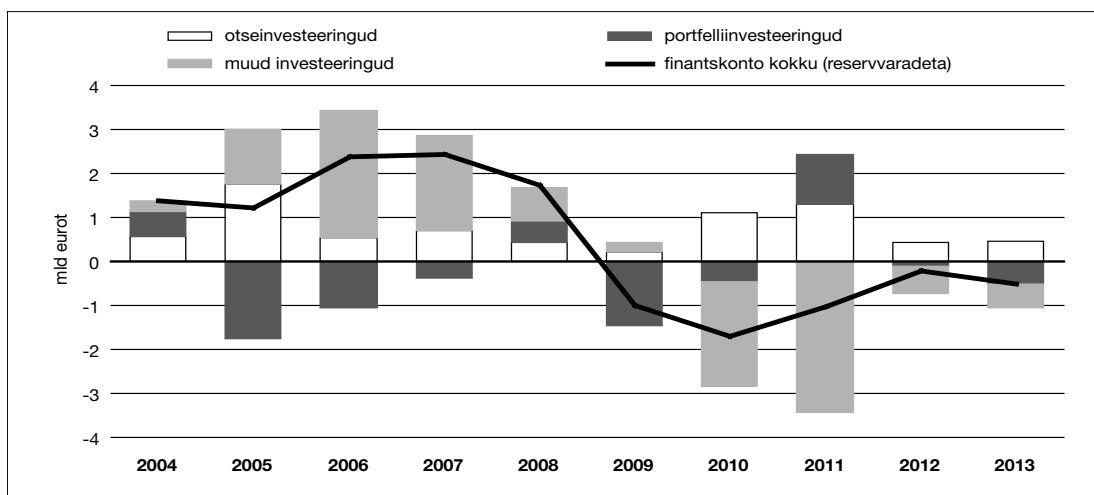
Kapitaliülekannete ülejääk eelmise aastaga võrreldes veidi vähenes ja ulatus 575 mln euroni. Eestisse tehtud kapitaliülekanded koosnesid põhiliselt Euroopa Liidu toetustest valitsemissektorile ja muudele sektoritele taristuobjektide rajamiseks.

Immateriaalse vara eest laekus Eestisse 21 mln eurot, samas kui saastekvoote osteti 89 mln euro eest, mistõttu immateriaalse vara saldo oli 2013. aastal negatiivne.

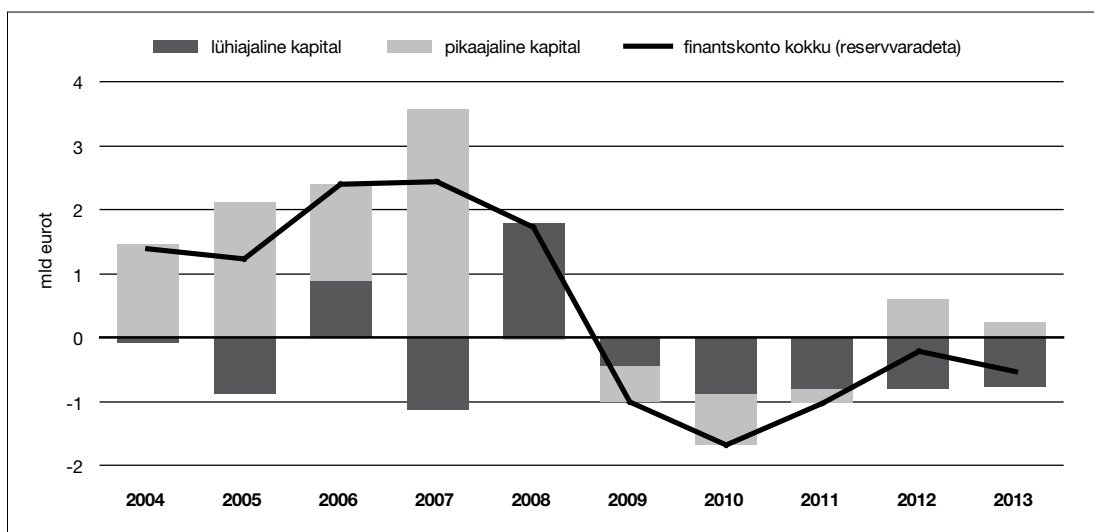
FINANTSKONTO

Sama moodi kui neljal varasemal aastal oli Eesti ka 2013. aastal välismaailma netofinantseerija – finantskonto kaudu voolas kapitali välja 534 mln euro eest rohkem kui sisse tuli. Kui netolaenusaja oli eelkõige valitsemissektor (314 mln eurot), siis välismaailma rahastasid krediidi-asutused (482 mln eurot), ettevõtlussektor (307 mln eurot) ja keskpank (59 mln eurot). Otseinvesteeringute sissevool ületas väljavoolu, portfelli- ja muude investeeringute puhul oli olukord vastupidi – väljavool oli suurem kui sissevool. Finantskonto struktuurist annavad liikide ja tähtaegade järgi ülevaate joonised 11 ja 12.

Joonis 11. Muutused välisinvesteeringukapitali voogude struktuuris

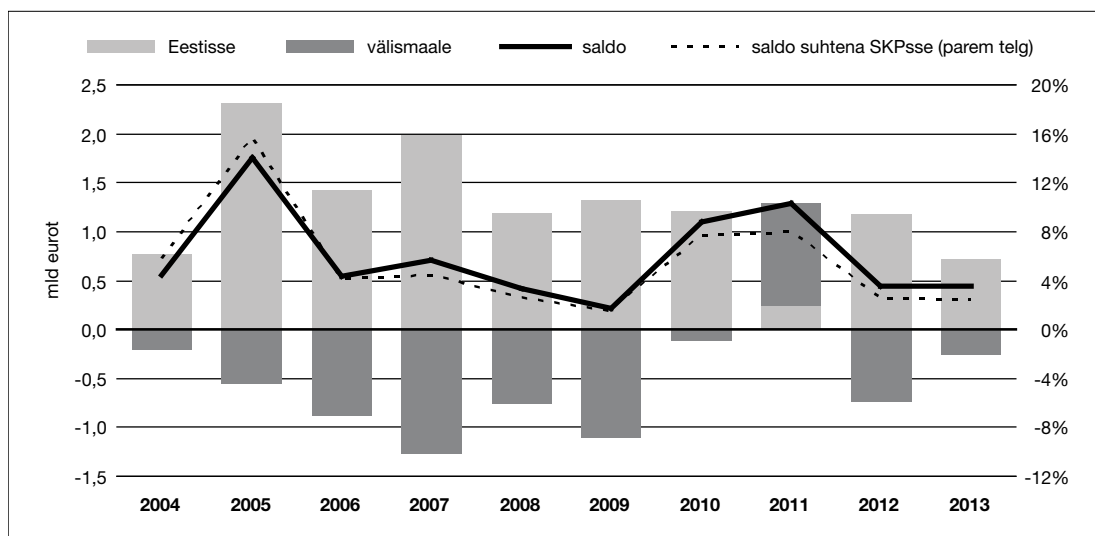
Joonis 12. Finantskonto tähtajaline struktuur

Otseinvesteeringud

Otseinvesteeringute saldo oli 2013. aastal 0,4 mld euroga plussis ehk 2012. aasta tasemel. Mitteresidentide otseinvesteeringud Eestisse suurenesid 2013. aastal 0,7 mld ja residentide otseinvesteeringud välismaale 0,3 mld eurot (vt joonis 13).

Joonis 13. Otseinvesteeringud

Eestisse tehtud otseinvesteeringute sissevool vähenes 2012. aastaga võrreldes rohkem kui kolmandiku võrra ning selle maht oli samas suurusjärgus kui kümme ja enam aastat tagasi. Investeeringute struktuur näitab, et 794 mln euro suurune taasinvesteering kasum ületas kümnendiku võrra mitteresidentide otseinvesteeringute kogusummat. See summa võinuks olla veelgi suurem, kuid välisinvestorid eelistasid 548 mln euro ulatuses dividende välja võtta. Võrreldes 2012. aastaga vähenes reinvesteeringute tulu 179 mln euro võrra ehk 18% ning jaotatud tulu suurenes 66 mln euro võrra ehk 14%. Kapitali reinvesteeringute 2013. aastal suurimas mahus finantsvahenduse (167 mln eurot), hulgikaubanduse (148 mln eurot) ning kinnisvara (88 mln eurot) tegevusala ettevõtetesse. Eesti ettevõtete omakapitali tehtud investeering oli 2013. aastal 125 mln euroga miinuses. Otsest rahaliste vahendite väljaviimist oli siiski vähe – mahu puhul mõjutas toodud summat enim gruppide struktuuride muutmine, mille käigus kaasati muu kapitali vormis täiendavaid välisvahendeid. Välisinvestoritelt osteti ka ettevõtteid tagasi. Otseinvesteeringugrupi vastu suunatud nõuete vähenemine tõi Eesti ettevõtetele tagasi 37 mln eurot ja kohustuste, eelkõige lühiajaliste laenude suurenemine lisaks 85 mln eurot (vt tabelid 24 ja 25).

Tähtsaimad otseinvestorid olid Norrast, Rootsist ja Venemaalt ning väiksemas mahus Lätist, Suurbritanniast ja Austriast (vt joonis 14). Välisinvestorite vahendite sissevool oli suurim finantsvahenduse ettevõtetesse (vt joonis 15). Euroopa Liidu liikmesriikide otseinvesteeringud Eestis ulatusid 361 mln euroni ning võrreldes 2012. aastaga suurenesid vaid SRÜst tulnud investeeringud (vt tabel 26).

Otseinvesteeringud välismaale kasvasid 269 mln euro võrra (vt tabel 27). Kõige rohkem läks vahendeid välismaale omakapitali investeeringutena – Eesti investeeringud välismaiste tütarettevõtete aktsia- ja

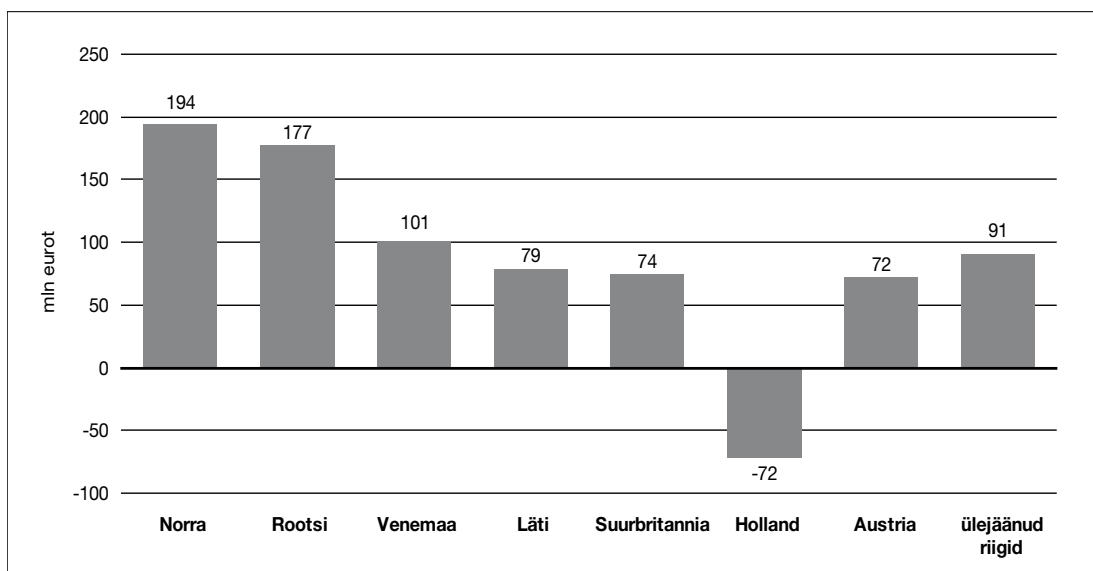
Tabel 24. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur

	Aksia- või osakapital		Reinvesteeritud tulu		Muu kapital				Otseinvesteeringud Eestisse kokku	
	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Nõuded		Kohustused		Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)
					Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)		
2004	296,5	38,5	510,1	66,2	-92,9	-12,1	57,2	7,4	770,8	100,0
2005	1788,2	77,5	567,9	24,6	-128,7	-5,6	79,9	3,5	2307,3	100,0
2006	143,1	10,0	1000,4	69,9	-285,3	-19,9	573,7	40,1	1431,9	100,0
2007	273,2	13,8	1366,9	68,9	-417,7	-21,0	762,5	38,4	1985,0	100,0
2008	195,2	16,5	870,6	73,7	-125,3	-10,6	241,4	20,4	1181,8	100,0
2009	1219,1	92,0	408,4	30,8	-50,0	-3,8	-253,0	-19,1	1324,5	100,0
2010	311,9	25,8	1013,9	84,0	-232,3	-19,2	113,3	9,4	1206,8	100,0
2011	-309,7	-126,4	989,9	404,2	-84,4	-34,5	-350,8	-143,2	244,9	100,0
2012	378,9	32,1	972,4	82,4	-167,9	-14,2	-3,0	-0,2	1180,5	100,0
2013	-124,8	-17,4	793,7	111,0	29,7	4,2	16,8	2,3	715,4	100,0

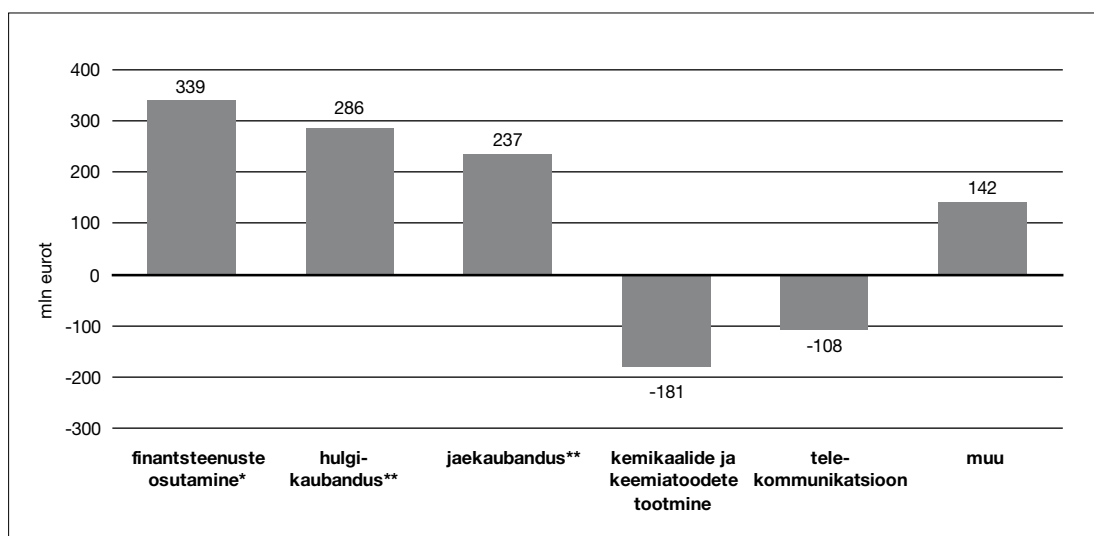
Tabel 25. Laenukapitali nõuded ja kohustused välismaise otseinvesteeriija suhtes (mln eurot)

	Nõuded					Kohustused				
	Pikaajalised		Lühiajalised		Kokku	Pikaajalised		Lühiajalised		Kokku
	Andmine	Tagastamine	Andmine	Tagastamine		Saamine	Tagastamine	Saamine	Tagastamine	
2004	31,5	23,7	113,4	55,1	66,1	294,1	312,0	193,3	140,4	34,9
2005	81,4	32,1	146,4	90,3	105,4	504,2	440,5	320,3	292,4	91,6
2006	135,5	38,9	238,0	165,5	169,1	851,1	392,4	263,3	216,9	505,1
2007	246,7	78,3	510,8	248,6	430,6	1152,7	586,4	516,5	406,9	675,8
2008	224,3	161,7	576,8	521,8	117,6	876,1	770,2	783,2	600,2	288,9
2009	170,2	131,2	388,4	372,8	54,6	567,3	734,5	631,2	611,5	-147,6
2010	82,2	210,0	769,0	445,6	195,5	742,6	466,7	424,1	653,9	46,1
2011	142,0	62,3	625,8	650,6	55,0	700,9	1111,7	654,6	690,8	-446,9
2012	88,4	74,1	1266,6	1150,1	130,8	422,7	409,7	558,5	650,8	-79,3
2013	173,6	47,8	613,0	775,8	-37,0	340,0	379,0	768,7	644,6	85,1

Joonis 14. Eestisse tehtud otseinvesteeringud riigiti 2013. aastal

Joonis 15. Eestisse tehtud otseinvesteeringud tegevusalati 2013. aastal

* v.a kindlustus ja pensionifondid

** v.a mootorsõidukid ja mootorrattad

Tabel 26. Otseinvesteeringud Eestisse riikide ühenduste järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	708,4	360,9	60,0	50,4	-49,1
SRÜ	111,3	118,6	9,4	16,6	6,5
Ülejäänud riigid	360,8	235,9	30,6	33,0	-34,6
Kokku	1 180,5	715,4	100,0	100,0	-39,4

Tabel 27. Välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuur

	Aksia- või osakapital		Reinvesteeritud tulu		Muu kapital				Otseinvesteeringud välismaale kokku	
	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Assets		Liabilities		Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)
					Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)		
2004	-139,0	64,2	-58,8	27,1	-27,7	12,8	9,0	-4,1	-216,6	100,0
2005	-329,5	59,3	-172,2	31,0	-73,0	13,1	18,7	-3,4	-556,0	100,0
2006	-376,8	42,7	-309,6	35,1	-243,8	27,7	48,6	-5,5	-881,6	100,0
2007	-660,0	51,7	-324,8	25,4	-384,8	30,1	93,1	-7,3	-1 276,5	100,0
2008	-150,7	19,8	-136,7	18,0	-419,7	55,2	-53,0	7,0	-760,2	100,0
2009	-772,0	69,3	-99,0	8,9	-162,9	14,6	-80,0	7,2	-1 113,9	100,0
2010	-78,2	72,9	-197,1	183,7	70,4	-65,6	97,6	-91,0	-107,3	100,0
2011	1 347,3	129,0	-223,3	-21,4	-131,7	-12,6	52,6	5,0	1 044,8	100,0
2012	-242,9	32,8	53,1	-7,2	-489,4	66,1	-61,6	8,3	-740,7	100,0
2013	-285,9	106,5	-20,8	7,7	-33,2	12,4	71,4	-26,6	-268,5	100,0

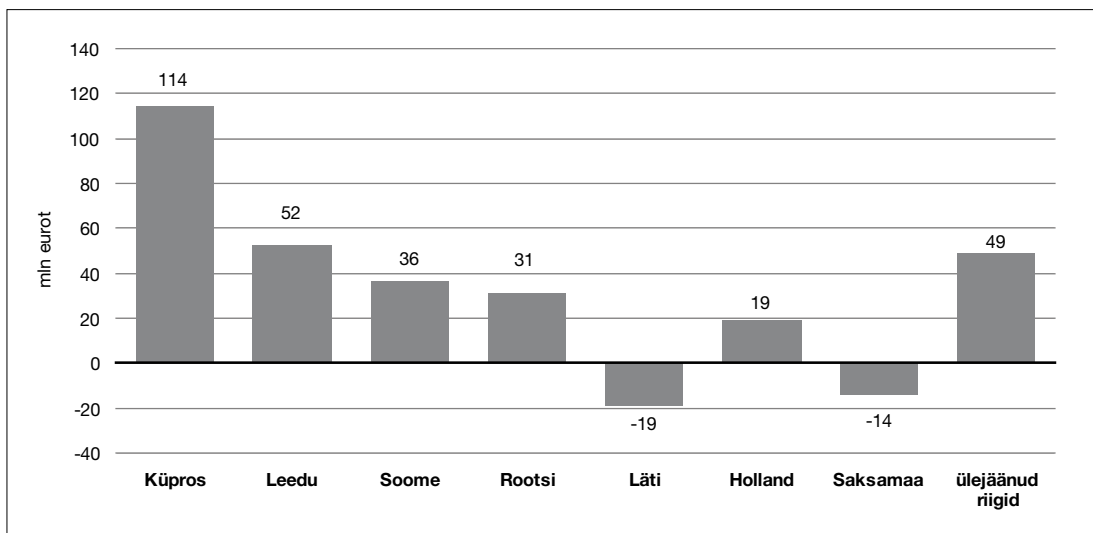
osakapitali suurenesid 286 mln euro võrra. Välisinvesteeringute reinvesteeritav tulems ulatus 2013. aastal 21 mln euroni. Suhteliselt tagasihoidliku tulemsuse põhjuseks oli mahukas dividendide võtmine. Jaotatud kasum küündis 2013. aastal 364 mln euroni, mis oli läbi aegade suurim summa. Nõuete kasvamine tütaretevõtete vastu viis Eestist 33 mln eurot, samas kui tütaretevõtetest saadud laenuid töid Eestisse 71 mln eurot (vt tabel 28).

Eesti otseinvesteeringute investeringud suurenesid kõige rohkem Küprosele, kuhu suunati 114 mln eurot. Naaberriikidesse läinud summad olid poole väiksemad (Leedusse 52 mln ja Soome 36 mln eurot; vt joonis 16). Raha viisid välismaale veetranspordi (129 mln eurot) ja hulgikaubanduse (51 mln eurot) valdkonna investorid. Kindlustuse tegevusala ettevõtted vähendasid oma välisinvesteeringuid 48 mln euro võrra (vt joonis 17). Riikide ühenduste arvestuses tehti 84% ulatuses investeringutest Euroopa Liitu, vähemal määral ka SRÜsse ja muudesse riikidesse (vt tabel 29).

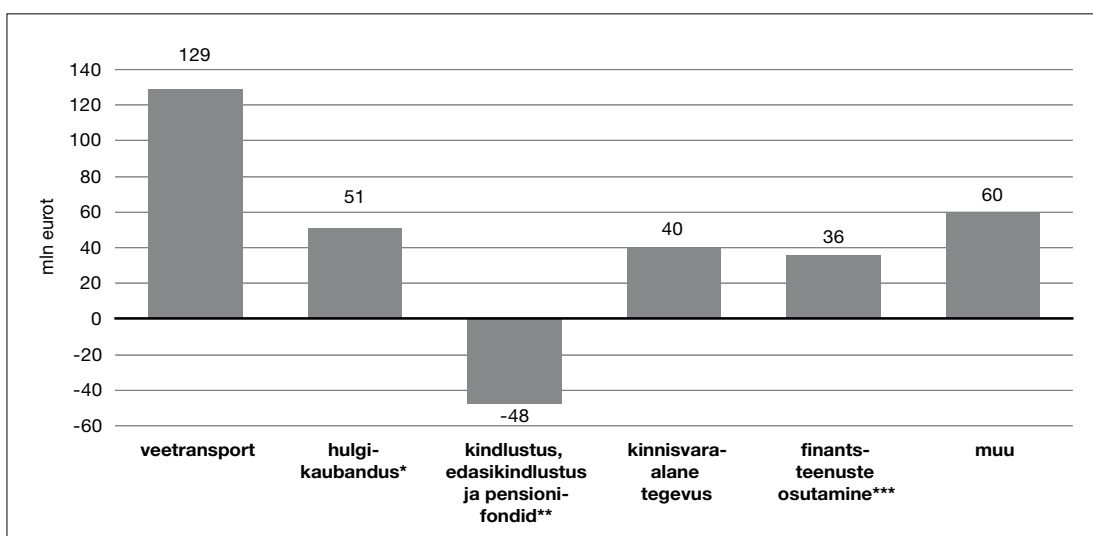
Tabel 28. Laenukapitali nõuded ja kohustused välismaise tütar-/sidusettevõtja suhtes (mln eurot)

	Nõuded					Kohustused				
	Pikaajalised		Lühiajalised		Kokku	Pikaajalised		Lühiajalised		Kokku
	Andmine	Tagas-tamine	Andmine	Tagas-tamine		Saldo	Saamine	Tagas-tamine	Saamine	
2004	59,7	78,8	60,9	23,6	18,3	1,1	3,9	1,8	2,4	-3,4
2005	136,9	95,1	109,3	70,8	80,3	7,0	3,9	6,7	1,6	8,2
2006	342,9	151,6	99,9	103,9	187,3	7,6	7,2	9,4	1,3	8,5
2007	408,3	130,8	133,5	95,4	315,5	6,4	7,3	107,3	7,0	99,4
2008	347,1	234,1	185,3	129,0	169,3	16,3	11,8	38,0	75,4	-32,9
2009	397,6	197,5	226,7	158,4	268,4	11,1	5,6	10,0	72,3	-56,9
2010	141,7	170,2	116,9	80,2	8,2	4,5	7,5	35,6	10,4	22,2
2011	207,2	194,1	119,5	91,1	41,5	5,6	5,2	15,8	40,7	-24,5
2012	233,1	126,3	97,8	101,0	103,5	12,2	12,2	13,1	12,3	0,9
2013	188,9	139,4	169,9	125,2	94,3	10,2	5,6	49,8	26,1	28,3

Joonis 16. Välismaale tehtud otseinvesteeringud riigiti 2013. aastal

Joonis 17. Välismaale tehtud otseinvesteeringud tegevusalati 2013. aastal

* v.a mootorsõidukid ja mootorrattad

** v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus

*** v.a kindlustus ja pensionifondid

Tabel 29. Otseinvesteeringud välismaale riikide ühenduste järgi

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)		Muut (%)
	2012	2013	2012	2013	2013/2012
EL 28	-698,0	-225,4	94,2	83,9	-67,7
SRÜ	-30,6	-30,0	4,1	11,2	-1,9
Ülejäänud riigid	-12,2	-13,1	1,6	4,9	8,0
Kokku	-740,7	-268,5	100,0	100,0	-63,8

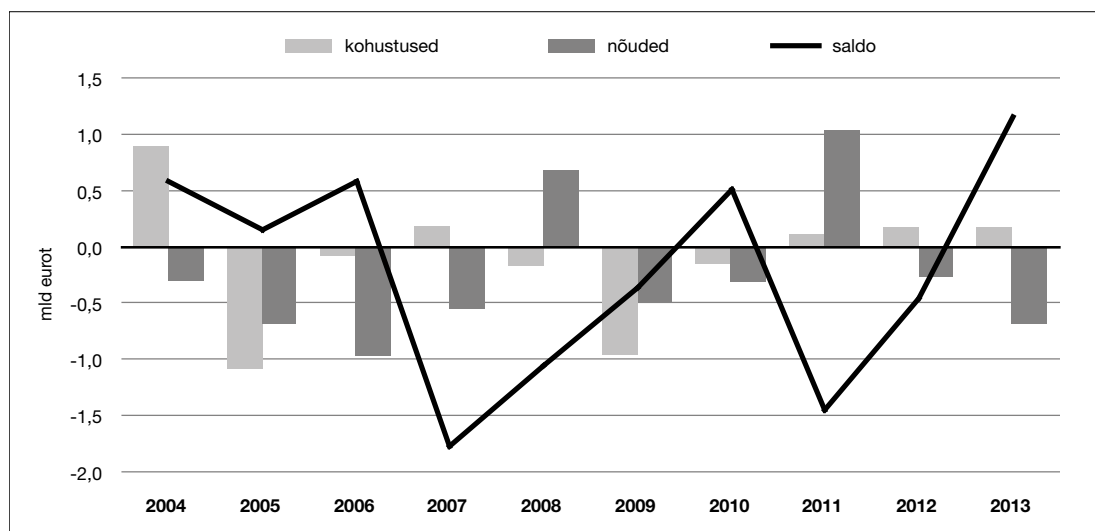
Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringute netoväljavool oli 2013. aastal 515 mln eurot. Eelmise aasta jooksul suurenesid muude finantsvahendajate investeeringud välismaistesse aktsiatesse ja fondiosakutesse ning krediitiasutuste investeeringud võlaväärtpaberitesse (vt tabel 30 ja joonis 18). Valitsemissektori investeeringud välismaistesse väärtpaberitesse vähenesid.

Tabel 30. Portfelliinvesteeringud väärtpaberi liigi ja majandussektori järgi (mln eurot)

	Nõuded		Kohustused		Saldo	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Omandiväärtpaberid	-164,7	-314,1	-116,5	39,9	-281,2	-274,2
keskpank	-15,7	-15,0	-	-	-15,7	-15,0
valitsemissektor	9,6	-	-	-	9,6	0,0
krediitiasutused	0,9	1,1	-4,7	-2,4	-3,8	-1,3
muud sektorid	-159,7	-300,2	-111,7	42,3	-271,4	-257,9
Võlaväärtpaberid	-104,3	-370,9	285,5	130,1	181,2	-240,8
keskpank	-17,5	66,4	-	-	-17,5	66,4
valitsemissektor	-7,0	197,5	-11,2	-19,3	-18,2	178,2
krediitiasutused	-10,4	-618,5	-1,6	-1,7	-12,0	-620,2
muud sektorid	-69,4	-16,2	298,2	151,0	228,8	134,8
Kokku	-269,0	-685,0	169,1	170,0	-99,9	-515,0

Joonis 18. Portfelliinvesteeringud

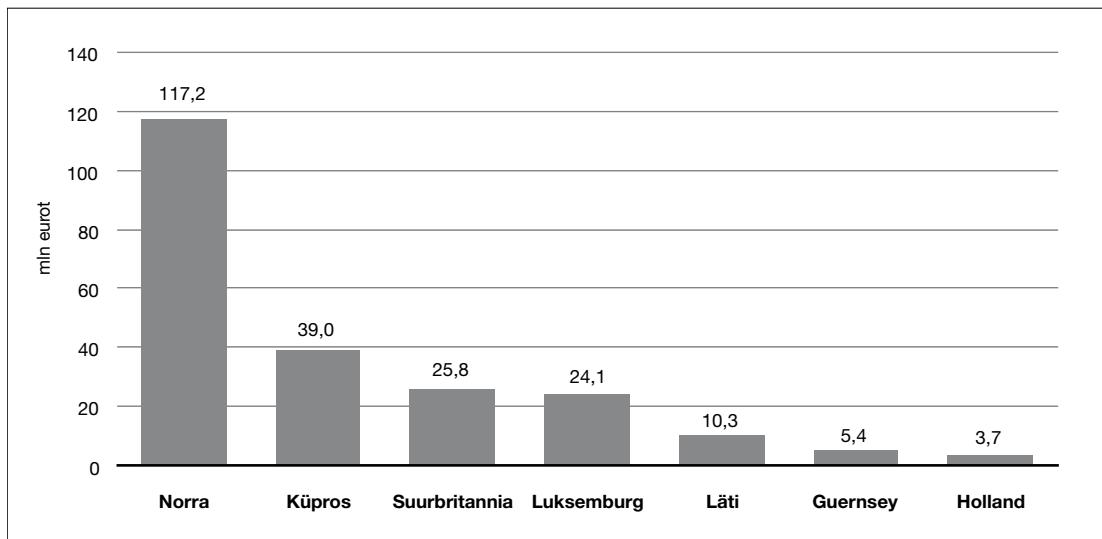

Portfelliinvesteeringute kohustused suurenesid 2013. aastal 170 mln euro võrra (vt tabel 31). Institutsiooniliste sektorite arvestuses suurenesid ainult muu sektori ettevõtete kohustused. Nende ettevõtete omandiväärtpaberitega seotud kohustused suurenesid 42 mln euro võrra ning võlaväärtpaberitega seotud kohustused 151 mln euro võrra. Võlaväärtpaberitega seotud kohustused vähenesid aga valitsemissektoril 19 mln euro võrra. Teiste sektorite panus jäi 2013. aastal tagasihoidlikuks. Riigiti suurenesid portfelliinvesteeringute kohustused enim Norra ees, järgnesid Küpros, Suurbritannia ja Luksemburg (vt joonis 19 ja tabel 32).

Tabel 31. Portfelliinvesteeringute kohustuste struktuur

	Omandiväärtpaberid		Võlaväärtpaberid		Kokku	
	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)
2004	140,9	15,9	746,0	84,1	887,0	100,0
2005	-1 045,1	96,9	-33,1	3,1	-1 078,2	100,0
2006	238,5	-293,7	-319,7	393,7	-81,2	100,0
2007	225,8	122,6	-41,6	-22,6	184,2	100,0
2008	-212,7	122,0	38,3	-22,0	-174,3	100,0
2009	-93,5	9,7	-868,7	90,3	-962,2	100,0
2010	30,0	-20,6	-175,3	120,6	-145,3	100,0
2011	-81,2	-67,9	200,8	167,9	119,6	100,0
2012	-116,5	-68,9	285,5	168,8	169,1	100,0
2013	39,9	23,5	130,1	76,5	170,0	100,0

Joonis 19. Portfelliinvesteeringute kohustuste kasv riigiti 2013. aastal

Tabel 32. Portfelliinvesteeringute struktuur riikide ühenduste järgi

	Maht (mln eurot)				Osatähtsus (%)			
	Nõuded		Kohustused		Nõuded		Kohustused	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
EL 28	-250,4	-685,1	111,0	61,1	93,1	100,0	65,6	35,9
SRÜ	5,1	9,1	-2,3	-9,5	-1,9	-1,3	-1,4	-5,6
Ülejäänud riigid	-23,7	-9,0	60,3	118,4	8,8	1,3	35,7	69,6
Kokku	-269,0	-685,0	169,1	170,0	100,0	100,0	100,0	100,0

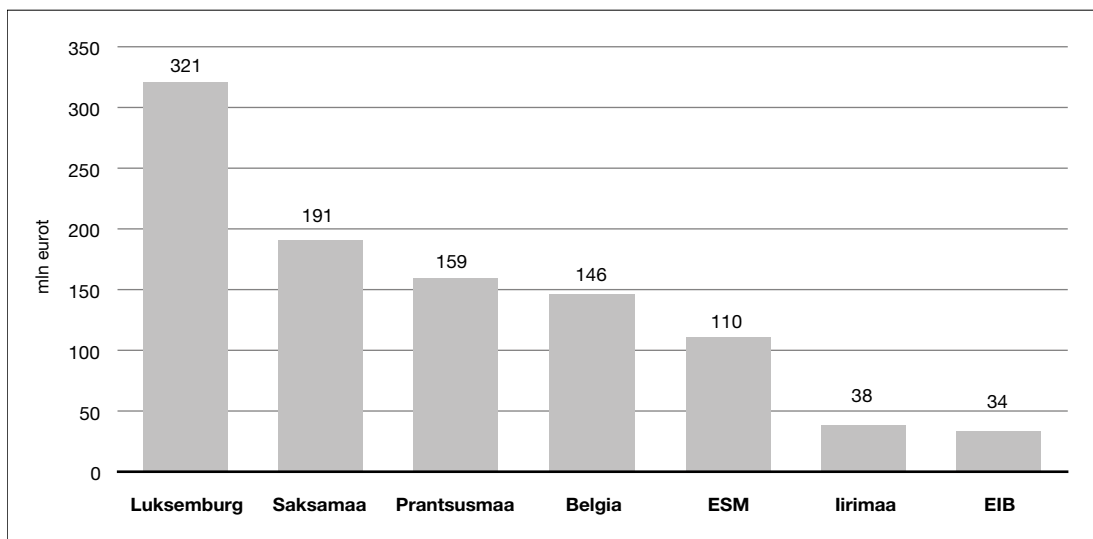
Portfelliinvesteeringute nõuded kasvasid aasta jooksul 685 mln euro võrra (vt tabel 33). Kasvasid nii omandiväärtpaberite kui ka võlaväärtpaberite nõuded, vastavalt 314 ja 371 mln euro võrra. Portfelliinvesteeringute nõuete kasvu põhjustasid peamiselt krediidasutuste investeeringud võlaväärtpaberitesse ning muude finantsvahendajate investeeringud aktsiasesse ja fondiosakutesse. Krediidiasutused investeerisid võlakirjadesse 352 mln eurot ja rahaturuinstrumentidesse 267 mln eurot.

Tabel 33. Portfelliinvesteeringute nõuete struktuur

	Omandiväärtpaberid		Võlaväärtpaberid		Kokku	
	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osatähtsus (%)
2004	-184,9	60,6	-120,3	39,4	-305,2	100,0
2005	-309,9	44,8	-381,5	55,2	-691,4	100,0
2006	-292,0	30,0	-682,5	70,0	-974,5	100,0
2007	-491,4	89,0	-60,8	11,0	-552,2	100,0
2008	261,8	38,5	418,8	61,5	680,5	100,0
2009	-49,6	10,1	-439,9	89,9	-489,5	100,0
2010	-303,7	95,9	-13,0	4,1	-316,8	100,0
2011	102,0	9,9	929,3	90,1	1 031,3	100,0
2012	-164,7	61,2	-104,3	38,8	-269,0	100,0
2013	-314,1	45,9	-370,9	54,1	-685,0	100,0

Muud finantsvahendajad investeerisid aktsiatesse 83 mln eurot ja fondiosakutesse 196 mln eurot. Valitsemissektori ja keskpanga portfelliinvesteeringud aga vähenesid. Ehkki keskpanga investeeringud fondiosakutesse suurenesid aasta jooksul 15 mln euro võrra, vähenesid võlakirjadesse tehtud investeeringud 66 mln euro võrra. Valitsemissektor vähendas samuti võlakirjadesse tehtud investeeringuid 211 mln euro võrra. Riigiti suurenesid portfelliinvesteeringute nõuded enim Luksemburgi, Saksamaa, Prantsusmaa ja Belgia suhtes (vt joonis 20).

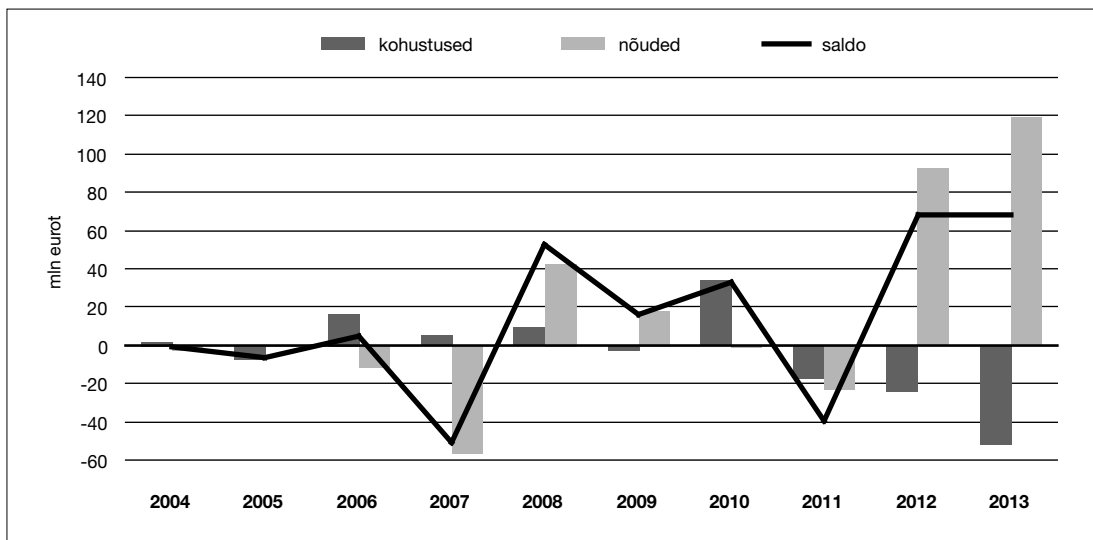
Joonis 20. Portfelliinvesteeringute nõuete kasv riigiti 2013. aastal

Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumentide netosissevool oli 2013. aastal 68 mln eurot (vt joonis 21). Tuletisinstrumentidega seotud nõuded vähenesid 2013. aastal 120 mln euro võrra, peamiselt mittefinantsettevõtete ja krediidasutuste poolt tuletisinstrumentidesse tehtud investeeringute vähenemise tõttu. Riigiti

Joonis 21. Tuletisinstrumendid

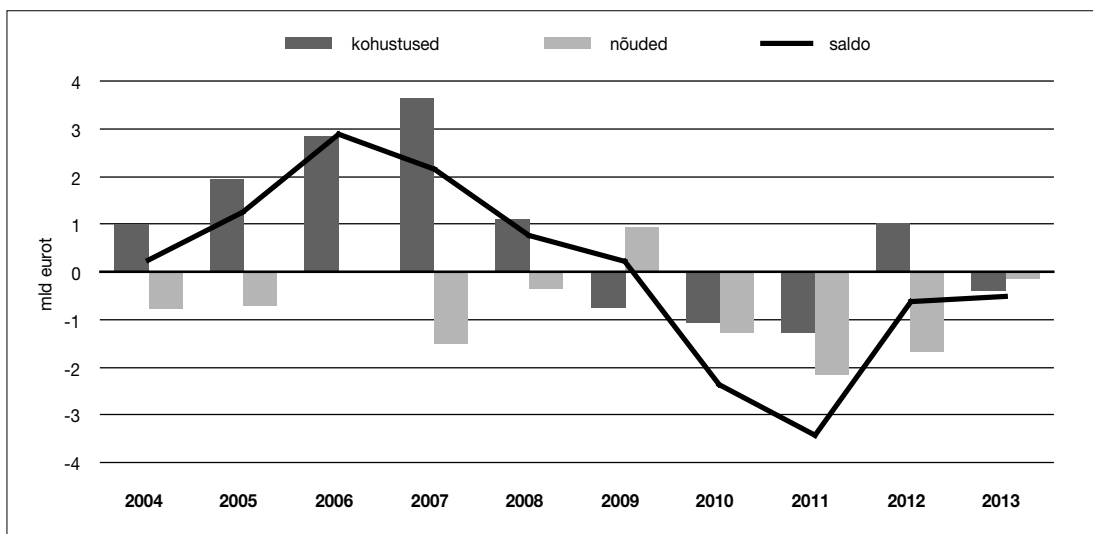

kahanesid nõuded enim Suurbritannia suhtes. Tuletisinstrumentidega seotud kohustused vähenesid 2013. aastal 52 mln euro võrra, mis olid seotud peamiselt krediidasutustega. Riigiti vähenesid tuletisinstrumentidega seotud kohustused Küprose ja Rootsi suhtes.

Muud investeeringud

Muude investeeringute netoväljavool ulatus 2013. aastal 526 mln euroni (vt joonis 22). Netoväljavoolu panustasid muu sektori ettevõtte investeeringud lühiajalise iseloomuga kapitali (vt tabel 34).

Joonis 22. Muud investeeringud

Tabel 34. Muud investeeringud tähtaja järgi (mln eurot)

	Nõuded		Kohustused		Saldo	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Pikaajaline kapital	-396,4	-184,9	438,4	-85,8	42,0	-270,7
keskpank	-2,2	0,6			-2,2	0,6
valitsemissektor	-402,0	-171,3	760,5	189,3	358,5	18,0
krediidiasutused	195,1	26,2	-1061,4	-299,9	-866,3	-273,7
muud sektorid	-187,3	-40,4	739,3	24,8	552,0	-15,6
Lühiajaline kapital	-1271,5	47,3	599,7	-302,7	-671,8	-255,4
keskpank	-1115,9	-84,8	18,9	-18,7	-1097,0	-103,5
valitsemissektor	15,9	116,6	-1,4	1,4	14,5	118,0
krediidiasutused	216,3	501,5	552,7	-218,8	769,0	282,7
muud sektorid	-387,8	-486,0	29,5	-66,6	-358,3	-552,6
Kokku	-1668,2	-137,4	1037,9	-388,7	-630,3	-526,1

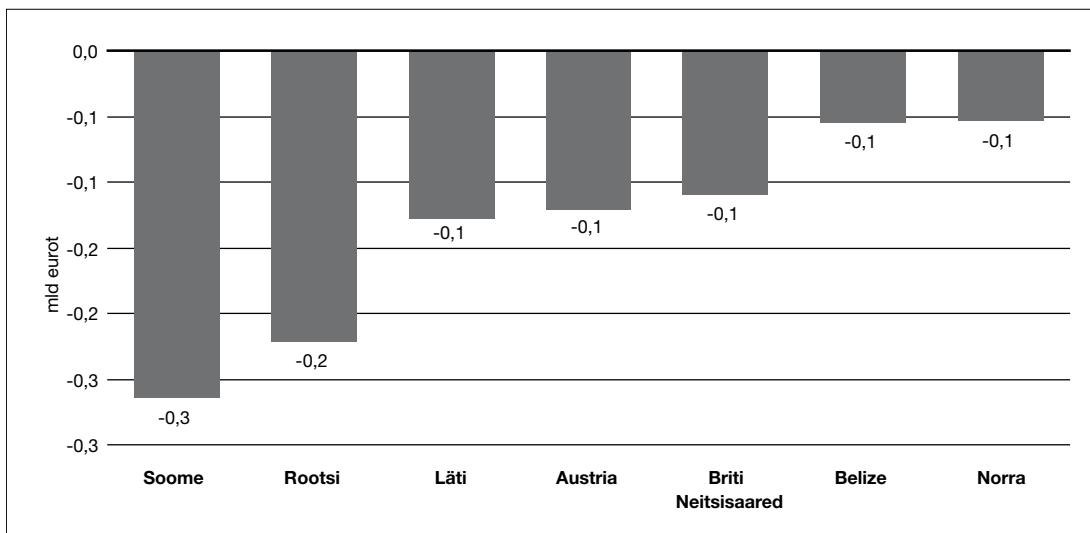
Muude investeeringute kohustused kahanesid aasta jooksul 389 mln euro võrra (vt tabel 35). Sellest põhiosa moodustas hoiustega seotud kohustuste vähenemine 505 mln euro võrra. Sama moodi kui eelnevatel aastatel jätkus krediidiasutuste kohustuste vähenemine välismaiste emaetevõtete ees. Kaubanduskrediidiga seotud kohustused vähenesid 29 mln euro võrra. Pikaajalise iseloomuga laenukohustused aga endiselt kasvasid, millest 114 mln eurot kuulus valitsemissektorile ning 45 mln eurot muu sektori ettevõtetele. Valitsemissektori laenukohustustest on 101 mln eurot seotud Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga (EFSF), mida kirjendatakse kui käendajariigi laenukohustust. Muu kapitaliga seotud kohustused suurenesid 42 mln euro võrra, mis kajastas peamiselt perioodi jooksul valitsemissektori poolt Euroopa Liidu fondidest saadud, kuid veel kasutamata välisabi summasid. Riigiti kahanesid muude investeeringute kohustused Soome ees, millele järgnesid Rootsi, Läti ja Austria (vt joonis 23 ja tabel 36).

Muude investeeringute nõuded suurenesid 2013. aastal 137 mln euro võrra (vt tabel 37). Laenu dega seotud nõuded kasvasid enim ehk 498 mln euro võrra. Muud sektorid suurendasid oma laenu nõudeid 392 mln euro võrra, millest valdava osa moodustasid lühiajalised laenud. Valitsemissektori laenu nõuete kasv 104 mln euro võrra on seotud EFSFi kaudu tekkinud nõuetega abivajavate riikide suhtes. Sama moodi kui 2012. aastal vähendasid krediidiasutused välishoiustega seotud nõudeid,

Tabel 35. Muude investeeringute kohustuste struktuur

	Kaubanduskrediit		Laenud		Hoiused		Muu kapital		Kokku	
	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)
2004	40,0	4,0	291,8	29,3	562,7	56,5	101,1	10,2	995,6	100,0
2005	104,4	5,3	1577,1	80,3	188,8	9,6	92,8	4,7	1963,1	100,0
2006	203,6	7,1	1229,2	43,1	1347,3	47,2	75,0	2,6	2855,2	100,0
2007	-21,9	-0,6	2443,3	67,2	1206,4	33,2	8,3	0,2	3636,0	100,0
2008	20,0	1,8	70,1	6,3	951,1	85,5	71,6	6,4	1112,8	100,0
2009	-329,0	45,2	141,8	-19,5	-476,6	65,5	-63,7	8,8	-727,5	100,0
2010	375,0	-35,0	-35,2	3,3	-1587,7	148,2	176,5	-16,5	-1071,4	100,0
2011	160,2	-12,5	46,7	-3,7	-1161,8	90,9	-323,6	25,3	-1278,4	100,0
2012	15,6	1,5	1440,5	138,8	-508,8	-49,0	90,6	8,7	1037,9	100,0
2013	-28,7	7,4	103,0	-26,5	-505,1	129,9	42,2	-10,9	-388,7	100,0

Joonis 23. Muude investeeringute kohustuste kasv riigiti 2013. aastal

Tabel 36. Muude investeeringute struktuur riikide ühenduste järgi

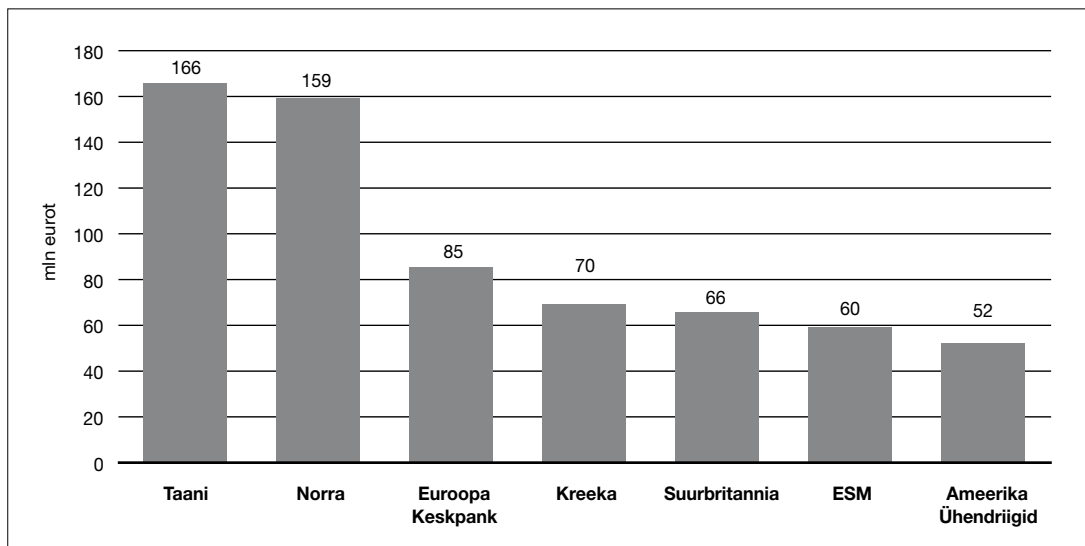
	Maht (mln eurot)				Osatähtsus (%)			
	Nõuded		Kohustused		Nõuded		Kohustused	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
EL 28	-1322,4	34,8	1016,3	-186,3	79,3	-25,3	97,9	47,9
SRÜ	-89,5	-33,4	61,4	26,7	5,4	24,3	5,9	-6,9
Ülejäänud riigid	-256,2	-138,9	-39,8	-229,1	15,4	101,1	-3,8	58,9
Kokku	-1668,2	-137,4	1037,9	-388,7	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 37. Muude investeeringute nõuete struktuur

	Kaubanduskrediit		Laenud		Hoised		Muu kapital		Kokku	
	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)	Maht (mln eurot)	Osa-tähtsus (%)
2004	-66,0	8,8	-540,4	72,0	-98,8	13,2	-45,8	6,1	-750,9	100,0
2005	-125,1	17,6	265,1	-37,2	-788,2	110,7	-64,1	9,0	-712,2	100,0
2006	-225,5	-628,1	-161,8	-450,7	401,6	1118,7	21,7	60,4	35,9	100,0
2007	-41,0	2,8	-645,0	43,4	-743,0	50,0	-56,2	3,8	-1485,2	100,0
2008	-110,2	30,3	-128,0	35,2	-44,2	12,2	-81,4	22,4	-363,7	100,0
2009	170,3	18,0	129,9	13,7	697,0	73,6	-50,2	-5,3	946,9	100,0
2010	-381,0	29,5	-260,1	20,1	-485,3	37,6	-165,1	12,8	-1291,5	100,0
2011	-176,5	8,2	-31,8	1,5	-1664,8	77,4	-278,5	12,9	-2151,6	100,0
2012	-193,0	11,6	-481,3	28,9	-792,1	47,5	-201,7	12,1	-1668,2	100,0
2013	-21,5	15,6	-498,3	362,7	347,5	-252,9	34,9	-25,4	-137,4	100,0

ühtekokku 469 mln euro võrra. Kaubanduskrediidiga seotud nõuded kasvasid 2013. aastal 22 mln euro võrra. Muu kapitaliga seotud nõuded aga kahanesid 35 mln euro võrra. Riigiti suurenesid muude investeeringute nõuded enim Taani ja Norra suhtes, järgnesid Euroopa Keskpang, Kreeka ja Suurbritannia (vt joonis 24). Laenukapitali nõuetest ja kohustustest annab üksikasjalikuma ülevaate tabel 38.

Joonis 24. Muude investeeringute nõuete suurenemine riigiti 2013. aastal

Tabel 38. Laenukapitali nõuded ja kohustused (mln eurot)

	Nõuded			Kohustused		
	Andmine	Tagastamine	Kokku	Saamine	Tagastamine	Kokku
2004	-1903,5	1363,1	-540,4	2904,6	-2612,8	291,8
2005	-4956,8	5221,9	265,1	8017,0	-6439,9	1577,1
2006	-4858,1	4696,3	-161,8	11 687,5	-10 458,3	1229,2
2007	-25 339,9	24 694,8	-645,0	23 266,0	-20 822,7	2443,3
2008	-3066,8	2938,9	-128,0	6639,7	-6569,6	70,1
2009	-1495,5	1625,4	129,9	3420,2	-3278,4	141,8
2010	-1747,1	1487,0	-260,1	2666,4	-2701,6	-35,2
2011	-1115,4	1083,6	-31,8	2164,7	-2117,9	46,7
2012	-6176,9	5695,5	-481,3	23 464,0	-22 023,5	1440,5
2013	-6037,1	5538,8	-498,3	17 484,2	-17 381,3	103,0

Reservvarad

Maksebilansi reservvarad suurenesid 2013. aasta jooksul 8 mln euro võrra (vt tabel 39).

Tabel 39. Reservvarade muutuse struktuur

	Maht (mln eurot)		Osatähtsus (%)	
	2012	2013	2012	2013
Kuld	-	-	0,0	0,0
SDRid	0,0	0,0	0,0	0,0
Reservpositsioon IMFis	-9,0	-5,5	12,9	69,6
Sularaha ja hoiused	-21,7	17,4	31,2	-220,3
Väärtpaberid	-38,9	-19,7	56,0	249,4
võlakirjad	-46,2	-20,4	66,5	258,2
rahaturuinstrumendid	7,3	0,7	-10,5	-8,9
Tuletisinstrumendid	0,1	0,0	-0,1	0,0
Muud nõuded	-	-	0,0	0,0
Kokku	-69,5	-7,9	100,0	100,0

EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA KOGUVÄLISVÕLG 31. DETSEMBRIL 2013

Eestisse tehtud välisinvesteeringud moodustasid 2013. aasta lõpus kokku 29,8 mld eurot (62% enam kui SKP) ning need kasvasid aastaga vaid 1% (vt tabel 40). Otse- ja portfelliinvesteeringute positsioonid suurenesid ning muude investeeringute positsioon vähenes. Nende muutuste tulemusena kasvas välisinvesteeringute positsiooni struktuuris otseinvesteeringute osakaal 50%lt 52%le ning muude investeeringut osakaal kahanes 44%lt 41%le. Välismaised investorid on teinud Eestisse investeeringuid valdavalt finantsvahendusse (v.a kindlustus ja pensionifondid, 36% kogu positsioonist Eestis), väiksemas mahu kinnisvaraalasesse tegevusse (9%), hulgikaubandusse (7%), peakontorite tegevusse ja energiatootmisse (kumbagi 5%; vt tabel 41). Aasta jooksul toimunud suurem muutus oli finantsvahenduse positsiooni osakaalu jätkuv vähenemine. Välisinvesteeringute positsioonist Eestisse on 41% paigutatud kahe riigi poolt – Soome 21% ja Rootsi 20% –, järgnevad Holland, Suurbritannia ja Luksemburg 5–6%ga.

Tabel 40. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln eurot)

	31.12.2012	Osatähtsus (%)	31.12.2013	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)	20 159,0	100,0	21 532,0	100,0	6,8
Otseinvesteeringud välismaal	4456,4	22,1	4822,0	22,4	8,2
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeritud tulu	2729,3	13,5	3134,1	14,6	14,8
Muu otseinvesteeringukapital	1727,1	8,6	1688,0	7,8	-2,3
Portfelliinvesteeringud	4656,9	23,1	5504,5	25,6	18,2
Omandiväärtpaberid	1903,4	9,4	2385,8	11,1	25,3
Võlaväärtpaberid	2753,5	13,7	3118,7	14,5	13,3
võlakirjad	2187,2	10,8	2252,3	10,5	3,0
rahaturuinstrumendid	566,3	2,8	866,4	4,0	53,0
Tuletisinstrumendid	35,9	0,2	74,9	0,3	108,8
Muud investeeringud	10 781,4	53,5	10 901,6	50,6	1,1
Kaubanduskrediit	1854,5	9,2	1688,0	7,8	-9,0
Laenud	2196,5	10,9	2726,6	12,7	24,1
pikaajalised	1539,2	7,6	1717,0	8,0	11,6
lühiajalised	657,4	3,3	1009,5	4,7	53,6
Sularaha ja hoiused	5884,3	29,2	5702,9	26,5	-3,1
Muud nõuded	846,1	4,2	784,2	3,6	-7,3
Reservvara	228,5	1,1	228,9	1,1	0,2
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)	29 559,2	100,0	29 873,4	100,0	1,1
Otseinvesteeringud Eestis	14 666,7	49,6	15 554,3	52,1	6,1
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeritud tulu	13 607,4	46,0	14 361,8	48,1	5,5
Muu otseinvesteeringukapital	1059,3	3,6	1192,5	4,0	12,6
Portfelliinvesteeringud	1834,7	6,2	2001,7	6,7	9,1
Omandiväärtpaberid	767,9	2,6	821,4	2,7	7,0
Võlaväärtpaberid	1066,8	3,6	1180,2	4,0	10,6
võlakirjad	1063,7	3,6	1179,5	3,9	10,9
rahaturuinstrumendid	3,1	0,0	0,7	0,0	-75,9
Tuletisinstrumendid	119,6	0,4	86,6	0,3	-27,5
Muud investeeringud	12 938,3	43,8	12 230,7	40,9	-5,5
Kaubanduskrediit	1420,5	4,8	1423,8	4,8	0,2
Laenud	5091,1	17,2	4962,7	16,6	-2,5
pikaajalised	4011,9	13,6	3945,9	13,2	-1,6
lühiajalised	1079,2	3,7	1016,8	3,4	-5,8
Sularaha ja hoiused	6057,4	20,5	5402,9	18,1	-10,8
Muud kohustused	369,3	1,2	441,4	1,5	19,5
NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-9400,2		-8341,3		-11,3

Tabel 41. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Nõuded			Kohustused		
Tegevusalad					
	31.12.2012	31.12.2013		31.12.2012	31.12.2013
Finantsvahendus*	38,0	37,8	Finantsvahendus*	37,0	35,5
Kindlustus ja pensionifondid***	9,3	9,6	Kinnisvaraalaane tegevus	9,5	9,3
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	7,3	6,9	Hulgikaubandus**	6,0	7,0
Veetransport	5,6	5,8	Elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveevarustus	4,9	5,3
Hulgikaubandus**	5,6	5,2	Peakontorite tegevus; juhtimisalaane nõustamine	5,1	4,9
Muud	34,2	34,7	Muud	37,5	38,0
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2012	31.12.2013		31.12.2012	31.12.2013
Euroopa Keskpang	9,7	9,5	Soome	23,6	21,4
Soome	9,0	8,5	Rootsi	20,0	19,7
Küpros	7,7	7,9	Holland	5,6	5,9
Läti	7,0	6,8	Suurbritannia	4,5	5,4
Leedu	6,9	6,8	Luksemburg	4,3	4,8
Ülejäänud riigid	59,7	60,5	Ülejäänud riigid	42,0	42,8
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

* v.a kindlustus ja pensionifondid

** v.a mootorsõidukid ja mootorrattad

*** v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus

Välismaised otseinvestorid on teinud **Eestisse otseinvesteeringuid** kokku 15,6 mld euro ulatuses ning aastaga kasvas see 6%. Otseinvesteeringute positsioonist on 23% paigutatud finantsteenuste osutamisse (v.a kindlustus ja pensionifondid), 16% kinnisvaraalasessse tegevusse, 10% hulgikaubandusse ja 7% peakontorite tegevusse (vt tabel 42). Otseinvesteeringutest on ligi pool saabunud Rootsist ja Soomest ning kümnendik Hollandist. Rootsi otseinvesteeringute positsioonist Eestis oli 56% paigutatud finantsvahendusse (v.a kindlustus ja pensionifondid), järgnes peakontorite tegevus (9%), kinnisvaraalaane tegevus (6%) ning arvutite ja elektroonika tootmine (3%). Otseinvesteeringute positsioon finantsvahenduses ja peakontorite tegevuses suurenes, kinnisvaraalasessse tegevuses ning arvutite ja elektroonika tootmises vähenes. Soome otseinvesteeringud Eestis on paigutatud paljudesse valdkondadesse, millest esikohal on kinnisvaraalaane tegevus – 25% Soome otseinvesteeringute positsioonist Eestis. Järgnesid hulgikaubandus (9%), finantsvahendus (v.a kindlustus ja pensionifondid, 7%), jaekaubandus ning taime- ja loomakasvatuse (kumbki 5%), toiduainete tootmine ja joogitootmine (kumbki 4%). Otseinvesteeringute positsiooni maht kinnisvaraalasessse tegevuses, hulgikaubanduses ja toiduainete tootmises vähenes, aga finantsvahenduses, jaekaubanduses ja eriti elektriseadmete tootmises suurenes. Hollandi otseinvesteeringute positsioonis toimus 2013. aasta jooksul oluline muutus – varem esikohal olnud laonduse ja veonduse abitegevuste asemel tõusis esikohale kinnisvaraalaane tegevus, kuhu oli paigutatud 30% Hollandi otseinvesteeringutest Eestis. Nende maht suurenes aasta jooksul 73%. Otseinvesteeringud laonduse ja veonduse abitegevustesse vähenesid viiendiku võrra ning hõlmasid kogupositsioonist Eestis 21%.

Eesti residentide välismaale paigutatud investeeringute kogumaht kasvas aastaga 7% ning oli aasta lõpus 21,5 mld eurot. Kasv tulenes eelkõige portfelli- ja otseinvesteeringutest, mis suurenesid

Tabel 42. Otseinvesteeringupositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Eestis			Välismaal		
Tegevusalad					
	31.12.2012	31.12.2013		31.12.2012	31.12.2013
Finantsvahendus*	21,5	22,6	Veetransport	24,8	25,2
Kinnisvaraalaane tegevus	16,3	16,0	Peakontorite tegevus; juhtimis- alane nõustamine	18,5	19,1
Hulgikaubandus**	7,8	9,5	Kinnisvaraalaane tegevus	12,9	12,6
Peakontorite tegevus; juhtimis- alane nõustamine	7,8	6,9	Finantsvahendus*	12,0	11,3
Laondus ja veondust abiatavad tegevusalad	5,0	4,4	Hulgikaubandus**	5,8	7,8
Muud	41,6	40,6	Muud	26,0	24,0
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2012	31.12.2013		31.12.2012	31.12.2013
Rootsi	26,9	26,7	Küpros	28,2	28,4
Soome	23,6	21,3	Leedu	20,9	21,2
Holland	10,2	10,2	Läti	17,0	16,9
Norra	4,7	5,8	Ukraina	5,5	5,5
Venemaa	4,6	5,4	Venemaa	5,7	4,6
Ülejäänud riigid	30,0	30,6	Ülejäänud riigid	22,7	23,4
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

* v.a kindlustus ja pensionifondid

** v.a mootorsõidukid ja mootorrattad

vastavalt 18% ja 8%. Suurima osa positsioonist välismaal ehk 51% moodustasid muud investeeringud (2012. aastal 54%), järgnesid portfelliinvesteeringud (26%, 2012. aastal 23%) ja otseinvesteeringud (22%). Ülejäänud olid reservvara ja tuletisinstrumentid. Aktiivsemad välismaale investeerijad olid finantsvahenduse investorid, kelle investeeringud hõlmavad välismaisest positsioonist 38%. Järgnesid kindlustuse, avaliku sektori, veetranspordi ja hulgikaubanduse valdkondade investorite kapitalipaigutused välismaale (vt tabel 41). Eestist välismaale paigutatud investeeringute geograafia on väga lai. Teist aastat järjest on välismaale tehtud investeeringute positsioonis esikohal nõuded Euroopa Keskpanga vastu (10% positsioonist). Soome, Küprosele, Läti ja Leetu on paigutatud 7–9%, Rootsi, Luksemburgi ja Taani igaühte 5% positsioonist.

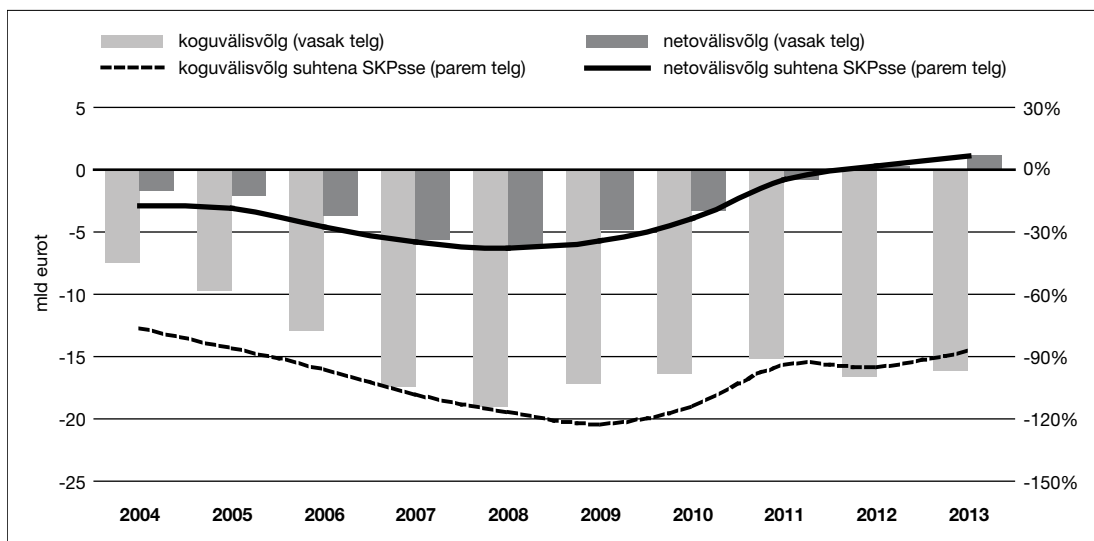
Eesti investorid on aastate jooksul **välismaale otseinvesteeringutena** paigutanud 4,8 mld eurot. Välismaiseid otseinvesteeringuid on teinud põhiliselt veetranspordi (25% välismaiste otseinvesteeringute kogumahust), peakontorite (19%), kinnisvara (13%) ja finantsvahenduse (11%) valdkondade investorid. Välismaale suundunud otseinvesteeringutest on kaks kolmandikku läinud kolme riiki – 28% Küprosele, 21% Leetu ja 17% Läti. Küprosele on teinud otseinvesteeringuid valdavalt veetranspordi investorid. Nelja tegevusvaldkonna investorite vahel jagunes endiselt 85% Leedusse tehtud otseinvesteeringute positsioonist – peakontorite investorite otseinvesteeringud hõlmasid positsioonist Leedus 38%, kinnisvara, finantsvahenduse (v.a kindlustus ja pensionifondid) ja kindlustuse investorite otseinvesteeringud vastavalt 22%, 16% ja 9%. Läti tehtud otseinvesteeringute positsioonist 32% oli tehtud peakontorite investorite poolt, järgnesid kinnisvara (19%), kindlustuse, hulgikaubanduse ja puidutöötlemise (igaüks 7–8%) investorite kapitalipaigutused. Nende viie valdkonna investorite, v.a hulgikaubanduse ja kindlustuse, otseinvesteeringute positsioonid Lätis kasvasid.

Eesti koguvälisvõlg ehk riigi kõigi majandussektorite välisvõlg vähenes aastaga 3% ja oli aasta lõpus 16,1 mld eurot (vt tabel 43 ning joonised 25 ja 26). Koguvälisvõlga vähendasid põhiliselt krediidasutused. Koguvälisvõlg moodustas 54% Eestisse paigutatud välisinvesteeringute kogumahust ja 87% SKPst. Valitsemissektori välisvõlg suurenes aastaga 14% ja hõlmas koguvälisvõlast aasta lõpus 9%. Kasv toimus peamiselt seoses Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) raames osutatud finantsabiga⁶. Krediidasutuste osakaalu langus koguvälisvõlas jätkus – kui aasta alguses oli see 38%, siis aasta lõpus 35%. Muude sektorite osakaal koguvälisvõlas jäi enam-vähem endiseks (39%). Kui siia lisada otseinvesteeringusuhetes olevate ettevõtete (mis valdavalt kuuluvad muudesse sektoritesse) välisvõlg, siis hõlmas muude sektorite välisvõlg 56% koguvälisvõlast. Võlakohustustest moodustas 22% võlg Soome ja 12% Rootsi ees.

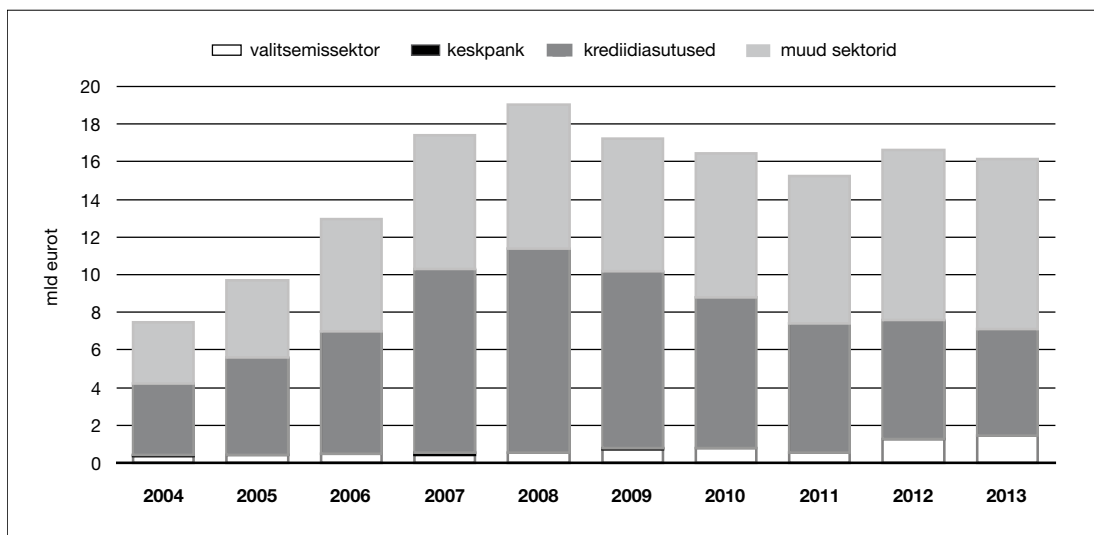
Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (välisnõuded miinus väliskohustused) oli 2013. aasta lõpus Eestisse tehtud välisinvesteeringute ülekaalu tõttu võrreldes residentide poolt välismaale paigutatud investeeringutega 8,3 mld euro ulatuses negatiivne ning vähenes aastaga 11%. Kui 2012. aasta lõpus ületasid võlanõuded võla iseloomuga väliskohustusi (netovälisvõlg) 0,3 mld euro ulatuses, siis 2013. aasta lõpus juba 1,2 mld euro võrra. Positiivse netovõla suurendamiseks panustasid krediidasutused ja muud sektorid.

⁶ Metoodika järgi kajastatakse maksebilansis EFSFi raames osutatud finantsabi muude investeeringute kirjetel nii laenukoete kui ka –kohustuste poolel, mis finantskonto tulemile seega mõju ei avalda. Välisvõla arvestuses kajastatakse samas vaid laenukohustusi, mistõttu mõjutab EFSFi raames osutatud finantsabi koguvälisvõlga.

Joonis 25. Eesti majanduse kogu- ja netovälisvõlg

Joonis 26. Eesti koguvälisvõlg majandussektorite järgi

Tabel 43. Välisvõlg (mln eurot)

	31.12.2012	Osatähtsus (%)	31.12.2013	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÕLAKOHUSTUSED					
I. Valitsemissektor	1260,4	7,6	1431,1	8,9	13,5
lühiajalised	10,9	0,1	23,4	0,1	114,3
pikaajalised	1249,5	7,5	1407,7	8,7	12,7
II. Keskpank	19,2	0,1	0,6	0,0	-96,9
lühiajalised	19,2	0,1	0,6	0,0	-96,9
pikaajalised		0,0		0,0	
III. Krediidiasutused	6322,8	38,0	5653,0	35,1	-10,6
lühiajalised	4826,4	29,0	4518,1	28,0	-6,4
pikaajalised	1496,4	9,0	1134,9	7,0	-24,2
IV. Muud sektorid	6402,7	38,5	6326,3	39,3	-1,2
lühiajalised	2555,3	15,4	2517,3	15,6	-1,5
pikaajalised	3847,4	23,1	3809,0	23,6	-1,0
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	2616,7	15,7	2706,6	16,8	3,4
KOGUVÄLISVÕLG	16 621,8	100,0	16 117,6	100,0	-3,0
VÕLANÕUDED					
I. Valitsemissektor	1478,6	8,7	1493,4	8,6	1,0
lühiajalised	564,9	3,3	626,3	3,6	10,9
pikaajalised	913,7	5,4	867,1	5,0	-5,1
II. Keskpank	2697,8	15,9	2716,5	15,6	0,7
lühiajalised	1818,0	10,7	1884,7	10,9	3,7
pikaajalised	879,8	5,2	831,7	4,8	-5,5
III. Krediidiasutused	3691,1	21,8	3720,1	21,4	0,8
lühiajalised	2847,5	16,8	2558,3	14,7	-10,2
pikaajalised	843,6	5,0	1161,8	6,7	37,7
IV. Muud sektorid	5802,8	34,2	6226,5	35,9	7,3
lühiajalised	4097,9	24,2	4431,5	25,5	8,1
pikaajalised	1704,9	10,1	1795,0	10,3	5,3
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	3284,5	19,4	3202,1	18,4	-2,5
VÕLANÕUDED KOKKU	16 954,7	100,0	17 358,5	100,0	2,4
NETOVÄLISVÕLG (võlanõuded miinus võlakohustused)					
I. Valitsemissektor	218,2		62,3		-71,4
lühiajaline	554,0		602,9		8,8
pikaajaline	-335,8		-520,5		55,0
II. Keskpank	2678,6		2698,9		0,8
lühiajaline	1798,8		1884,2		4,8
pikaajaline	879,8		814,7		-7,4
III. Krediidiasutused	-2631,6		-1932,9		-26,6
lühiajaline	-1978,9		-1959,8		-1,0
pikaajaline	-652,7		26,9		-104,1
IV. Muud sektorid	-600,0		-99,8		-83,4
lühiajaline	1542,6		1914,2		24,1
pikaajaline	-2142,5		-2014,0		-6,0
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	667,8		495,4		-25,8
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	332,9		1224,0		267,6